

โครงการศึกษาคุณลักษณะโบราณวัตถุบ้านเชียง เพื่อนำเสนออัตลักษณ์จังหวัดอุดรธานี

โดย

นางสาวฉิรญา อินทะชูป

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปะการออกแบบ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

โครงการศึกษาคุณลักษณะโบราณวัตถุบ้านเชียง เพื่อนำเสนออัตลักษณ์จังหวัดอุดรธานี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปะการออกแบบ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE FORMAL ATTRIBUTES'STUDY OF BAN CHIANG ARTIFACTS TO PRESENT
UDON THANI IDENTITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Fine Arts DESIGN ARTS
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2019
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

60156306 : ศิลปะการออกแบบ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : บ้านเชียง, ออกแบบเฟอร์นิเจอร์อุดรธานี, อัตลักษณ์อุดรธานี

นางสาว ธิรญา อินทะชูป: โครงการศึกษาคุณลักษณะโบราณวัตถุบ้านเชียง เพื่อนำเสนออัตลักษณ์จังหวัดอุดรธานี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภูวนาท รัตนรังสิกุล

โครงการนี้เป็นการศึกษาถึงคุณลักษณะโบราณวัตถุบ้านเชียง ภายใต้ขอบเขตของการศึกษา ลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พศ.2560 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ วรรคสอง และมาตรา ๑๐(๓) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.๒๕๕๙ จำแนกออกเป็น ๗ สาขา ดังนี้ 1.ภาษา ภาษาถิ่น และภาษาชาติพันธุ์ 2.วรรณกรรมพื้นบ้าน 3.สาขาศิลปะการแสดง 4.แนวปฏิบัติทางสังคมพิธีกรรมและงานเทศกาล 5.งานช่างฝีมือดั้งเดิม 6.ความรู้และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาลและ 7.กีฬาภูมิปัญญาไทย เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา มาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลงาน นำเสนออัตลักษณ์จังหวัดอุดรธานี แต่การวิจัยสามารถรวบรวมได้เด่นชัด 5 ข้อ โดยไม่นำเสนอ สาขาศิลปะการแสดง และ กีฬาภูมิปัญญาไทย

โดยกระบวนการศึกษาแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนแรกคือการวิเคราะห์ข้อมูล และส่วนที่สองคือการออกแบบและพัฒนางานดีไซน์ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มต้นจากการศึกษาคุณลักษณะโบราณวัตถุบ้านเชียง และศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้งานและพื้นที่ เพื่อการออกแบบ ด้วยการทบทวนวรรณกรรม การลงพื้นที่ สัมภาษณ์และสัมภาษณ์ สู่การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ร่วมกับการวิเคราะห์คุณลักษณะทั่วไป (Normal-Attribute) ผู้วิจัยได้ตีความ แปรนัยความเชื่อมโยงสะท้อนองค์ความรู้ที่ได้ สู่ส่วนที่สองผ่านการออกแบบ เพื่อสรุปอัตลักษณ์และทัศนธาตุหลักที่นำไปจัดองค์ประกอบในการออกแบบ “พื้นที่ เชื่อมต่อ ความสัมพันธ์” เพื่อถ่ายทอดนวัตกรรมทางความคิดของอารยธรรมบ้านเชียง เกลี่ยผสมสานให้กลมกลืนกับสื่อและสังคมยุคปัจจุบัน สู่การเป็นอัตลักษณ์จังหวัดอุดรธานี

60156306 : Major DESIGN ARTS

Keyword : BAN CHIANG, Street Furniture Of Udon Thani, Udon Thani Identity

MISS THIRAYA INTACHUB : THE FORMAL ATTRIBUTES'STUDY OF BAN CHIANG ARTIFACTS TO PRESENT UDON THANI IDENTITY THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR PROFESSOR PHUVANAT RATTANARUNGSIKUL

This thesis presents a study of Ban Chiang antiques' attributes under an educational restriction of Intangible Cultural Heritage Act 2560 B.E. subjected to section 4, second sentence and section 10(3) of Preservation and Protection of Intangible Cultural Heritage Act 2559 B.E., which can be classified into seven categories as the followings: 1. Languages, dialects, and ethnic group languages, 2. Folklores 3. Performing arts, 4. Social practices of rituals and festivals, 5. Skills to produce traditional crafts, 6. Practices concerning nature and the universe, and 7. Thai traditional sports. In order to use the gained knowledge from the study on developing a project for expressing the identity of Udon Thani province. However, this thesis had studied on only five categories, excluding the performing arts category and Thai traditional sport category.

The study has divided into two parts. The first part is the data analysis, and the second part is the designing and design development. The data analysis begins with studying the attributes of Ban Chiang antiques, behavior of the users, and geography by reviewing literature, exploring the archeology site, interviewing people for designing purposes to the data analysis and data synthesis combined with normal-attributes analysis. The researcher's interpretation on the relative connection has reflected the gained knowledge in the second part of the research through the design that is consisted of the identity and visual elements for the design composition. "The place that brings people together" expresses of the conceptual innovation on homogeneity between media, modern society context, and Ban Chiang Civilization, and transforms it into the identity of Udon Thani province.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวិทยานิพนธ์โครงการศึกษาคุณลักษณะโบราณวัตถุบ้านเชียง เพื่อนำเสนออัตลักษณ์ จังหวัดอุดรธานี สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับคำปรึกษาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวนาท รัตน์รังสิกุล ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ใช้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำต่าง ๆ ในเรื่องกระบวนการวิจัย ข้อมูลเกี่ยวกับโบราณคดีบ้านเชียง ที่ไม่เคยทราบที่ไหน ส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ตามที่ควรจะเป็น ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษาที่ดีในทุก ๆ เรื่อง ชัดเจนระบบความคิด การจัดการข้อมูล และการตีความเพื่อสู่กระบวนการออกแบบที่หลากหลาย ทำให้รู้จักและเข้าใจตัวเองมากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณหลักสูตรศิลปะการออกแบบ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น ขอขอบคุณครอบครัวที่เข้าใจ ไม่เคยกดดัน และให้กำลังใจเสมอมา และสุดท้ายขอบคุณ อธิญา อินทะชูป ที่เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น มีการจัดการเวลาและออกแบบชีวิตทั้งเรื่องเรียนและเรื่องงานได้ดีขึ้น ขอขอบคุณที่อดทนและพากเพียรมาจนถึงวันนี้ โดดเป็นผู้ใหญ่ไปอีกขั้น ทั้งวุฒิภาวะ การประเมินศักยภาพตัวเอง และการตัดสินใจ และจะพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นอย่างสม่ำเสมอต่อไป

อธิญา อินทะชูป

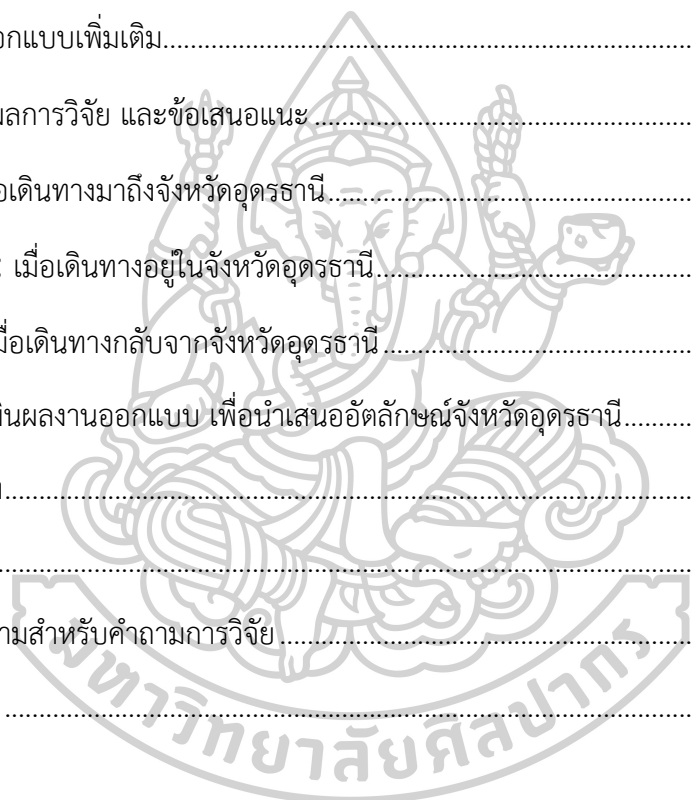

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
2 ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
3 สมมติฐานของการศึกษา.....	2
4 ขอบเขตการศึกษา.....	2
5 ขั้นตอนการศึกษา.....	2
6 คำจำกัดความและนิยามศัพท์.....	3
บทที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
การศึกษาโบราณวัตถุบ้านเชียง.....	7
วัฒนธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์.....	7
วัฒนธรรมในสมัยทวารวดีและลพบุรี.....	8
วัฒนธรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น.....	8
เกณฑ์การศึกษาคูณลักษณะโบราณวัตถุบ้านเชียง.....	8
การวิเคราะห์คุณลักษณะทั่วไป (Normal-Attribute).....	16
ขึ้นรูปสำเร็จในชิ้นเดียว รูปทรงไม่ซับซ้อน.....	16
มีขนาดใหญ่มากหรือรูปทรงซับซ้อนเป็นพิเศษ.....	20

เพิ่มความซับซ้อนของรูปทรงหลัก	22
แนวคิด Customer Activity Cycle	25
Pre : เมื่อเดินทางมาถึงจังหวัดอุดรธานี	25
During: เมื่อเดินทางอยู่ในจังหวัดอุดรธานี	27
Post : เมื่อเดินทางกลับจากจังหวัดอุดรธานี.....	28
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการทบทวนวรรณกรรม	29
เครื่องมือที่ใช้ในการสังเคราะห์ข้อมูล.....	29
DISCOVER การวิจัยรวบรวมข้อมูล	30
Discover Ban Chiang การวิจัยรวบรวมข้อมูลบ้านเชียง.....	30
Discover User การรวบรวมข้อมูลผู้ใช้งานและพื้นที่การออกแบบ.....	31
Pre: เมื่อเดินทางมาถึงจังหวัดอุดรธานี	31
During: เมื่อเดินทางอยู่ในจังหวัดอุดรธานี	32
Post: เมื่อเดินทางกลับจากจังหวัดอุดรธานี.....	33
Discover Normal Attribute การวิเคราะห์คุณลักษณะของไหบ้านเชียง	33
DEFINE การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
<i>Define Ban Chiang</i> การวิเคราะห์ข้อมูลบ้านเชียง	34
Define User การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ใช้งาน	35
DEVELOP	35
DELIVER	36
บทที่ 4 ประยุกต์สู่การออกแบบสร้างสรรค์	37
สรุปประเด็นในการออกแบบ	37
การนำเสนอแบบร่างผลงานการออกแบบครั้งที่ 1	38
ข้อเสนอแนะจากการตรวจความคืบหน้าครั้งที่ 1	41

การนำเสนอแบบร่างผลงานการออกแบบครั้งที่ 2	41
รายละเอียดการออกแบบและการดูแลรักษา	45
เฟอร์นิเจอร์พื้นที่พักผ่อนท่าอากาศยานอุดรธานี	45
ป้ายรอรถสาธารณะ	46
ซุ้มป้ายทางเข้า และเสาไฟถนน	47
Model	48
งานออกแบบเพิ่มเติม	49
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	50
Pre : เมื่อเดินทางมาถึงจังหวัดอุดรธานี	50
During: เมื่อเดินทางอยู่ในจังหวัดอุดรธานี	50
Post : เมื่อเดินทางกลับจากจังหวัดอุดรธานี	50
แบบประเมินผลงานออกแบบ เพื่อนำเสนออัตลักษณ์จังหวัดอุดรธานี	51
รายการอ้างอิง	55
ภาคผนวก	57
แบบสอบถามสำหรับคำถามการวิจัย	57
ประวัติผู้เขียน	59

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงภาษาชาวไทยพวน	9
ภาพที่ 2 แสดงตำนานหนุมะเชียงงาม	10
ภาพที่ 3 แสดงลายเส้นจักรวาลทัศน์ตามคติไทยของคัมภีร์อาหมบูรณจี	15
ภาพที่ 4 แสดงการขึ้นรูปสำเร็จในชั้นเดียว รูปทรงไม่ซับซ้อนยุคต้น	16
ภาพที่ 5 แสดงการขึ้นรูปสำเร็จในชั้นเดียว รูปทรงไม่ซับซ้อนยุคกลาง	16
ภาพที่ 6 แสดงการขึ้นรูปสำเร็จในชั้นเดียว รูปทรงไม่ซับซ้อนยุคปลาย	16
ภาพที่ 7 แสดงการขึ้นรูปสำเร็จในชั้นเดียว รูปทรงไม่ซับซ้อนเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน	17
ภาพที่ 8 แสดงการขึ้นรูปทรงหลัก เชื่อมต่อส่วนประกอบแยก ยุคต้น	17
ภาพที่ 9 แสดงการขึ้นรูปทรงหลัก เชื่อมต่อส่วนประกอบแยก ยุคกลาง	18
ภาพที่ 10 แสดงการขึ้นรูปทรงหลัก เชื่อมต่อส่วนประกอบแยก ยุคปลาย	19
ภาพที่ 11 แสดงการขึ้นรูปทรงหลัก เชื่อมต่อส่วนประกอบแยก เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน	20
ภาพที่ 12 แสดงการขึ้นรูปมีขนาดใหญ่มากหรือรูปทรงซับซ้อนเป็นพิเศษยุคต้น	20
ภาพที่ 13 แสดงการขึ้นรูปมีขนาดใหญ่มากหรือรูปทรงซับซ้อนเป็นพิเศษยุคกลาง	21
ภาพที่ 14 แสดงการขึ้นรูปมีขนาดใหญ่มากหรือรูปทรงซับซ้อนเป็นพิเศษยุคปลาย	21
ภาพที่ 15 แสดงการขึ้นรูปมีขนาดใหญ่มากหรือรูปทรงซับซ้อนเป็นพิเศษ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน	21
ภาพที่ 16 แสดงกระบวนการ Customer Activity Cycle	25
ภาพที่ 17 แสดงการวิเคราะห์พื้นที่การใช้งาน	25
ภาพที่ 18 แสดงบริเวณพักคอยท่าอากาศยานอุดรธานี ผู้โดยสารขาเข้า	26
ภาพที่ 19 แสดงเที่ยวบินท่าอากาศยานอุดรธานี	26
ภาพที่ 20 แสดงเส้นทางการเดินรถ อุดรซิตี้บัส	27
ภาพที่ 21 แสดงแอปพลิเคชันสำหรับติดตามรถโดยสาร Udon City Bus	28

ภาพที่ 22 แสดงการสรุปกระบวนการ Customer Activity Cycle	28
ภาพที่ 23 แสดงการสรุปกระบวนการ Double Diamond Model.....	29
ภาพที่ 24 แสดงการวิเคราะห์พื้นที่การใช้งาน ในแต่ละสถานีขนส่ง.....	31
ภาพที่ 25 แสดงบริเวณพักคอยท่าอากาศยานอุดรธานี ผู้โดยสารขาเข้า.....	32
ภาพที่ 26 แสดงรถโดยสารสาธารณะ Udon City Bus.....	32
ภาพที่ 27 แสดงชุมประตูทางเข้าแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง.....	33
ภาพที่ 28 แสดงการตัดทอนรูปแบบจากคุณลักษณะให้บ้านเชียงสู่การออกแบบอัตลักษณ์	33
ภาพที่ 29 แสดงกระบวนการแปรรูปเพื่อหาเครื่องมือในการออกแบบ	35
ภาพที่ 30 แสดงภาพร่างในกระบวนการ Develop.....	35
ภาพที่ 31 แสดงกระบวนการ Pitch document focus group.....	36
ภาพที่ 32 แสดงการสรุปประเด็นในการออกแบบโดยผู้วิจัย	37
ภาพที่ 33 แบบSketch ครั้งที่ 1.....	38
ภาพที่ 34 แบบSketch Detail ครั้งที่ 1	38
ภาพที่ 35 แบบร่างการออกแบบสถานีรถโดยสารประจำทางครั้งที่ 1.....	39
ภาพที่ 36 แบบร่างการออกแบบสถานีรถไฟครั้งที่ 1	39
ภาพที่ 37 แบบร่างการออกแบบพื้นที่พักคอยท่าอากาศยานครั้งที่ 1	40
ภาพที่ 38 สรุปแบบร่างการออกแบบครั้งที่ 1.....	40
ภาพที่ 39 ภาพร่างการออกแบบครั้งที่ 2.....	41
ภาพที่ 40 Concept Design	42
ภาพที่ 41 ทศนียภาพพื้นที่พักคอยท่าอากาศยานอุดรธานี.....	43
ภาพที่ 42 ทศนียภาพป้ายรถประจำทาง	43
ภาพที่ 43 ทศนียภาพเสาไฟฟ้าและซุ้มป้ายทางเข้าบ้านเชียง.....	44
ภาพที่ 44 ทศนียภาพเสาไฟฟ้าและซุ้มป้ายทางเข้าบ้านเชียง 2	44
ภาพที่ 45 รายละเอียดการออกแบบเฟอร์นิเจอร์พื้นที่พักคอย.....	45

ภาพที่ 46 รายละเอียดการออกแบบป้ายรอรถสาธารณะ46

ภาพที่ 47 รายละเอียดการออกแบบเสาไฟฟ้าและซุ้มทางเข้า.....47

ภาพที่ 48 รูปจำลองตัวอย่างงานออกแบบ.....48

ภาพที่ 49 การออกแบบเพิ่มเติมจากแนวคิดหลัก.....49

บทที่ 1

บทนำ

1 ความเป็นมาของปัญหา

“บ้านเชียง” กำลังจะตายและหายไปจากความทรงจำคนอุตรธานีและหายไปจากจุดมุ่งหมายของนักท่องเที่ยว จากการเก็บข้อมูลสำรวจ Google Forms ของผู้วิจัยในหัวข้อถ้าพูดถึงอุตรธานี คุณคิดถึงอะไร พบว่าบ้านเชียงเป็นอันดับ 4 รองจากเปิดเหลืองหนองประจักษ์ ทะเลบัวแดง และคำชะโนด

บ้านเชียง คือดินแดนที่ทำให้โลกรู้ว่าวัฒนธรรมเก่าแก่ด้านโลหะและเครื่องปั้นดินเผา ณ ที่แห่งนี้และแหล่งอื่นๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย เจริญก้าวหน้ากว่าอารยธรรมอื่นๆ ในเอเชียในยุคเดียวกันความร่วมมือทางวิชาการครั้งสำคัญระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาทำให้ จอยซ์ ซี. ไวต์ (Joyce C. White) และทีมนักโบราณคดี มาช่วยขุดค้น ศึกษาวิจัยด้วยเครื่องมือทันสมัย โครงกระดูก เศษเครื่องปั้นดินเผา ซากเครื่องมือโลหะ ที่ฝังอยู่ใต้ดินมานานกว่า 4,000 ปีถูกขุดขึ้นมาปะติดปะต่อเรื่องราวจนโลกรู้จัก ‘บ้านเชียง’ ว่าเป็นแหล่งโบราณคดีอันสำคัญ ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกใน ค.ศ. 1992

บ้านเชียงมีความสำคัญ เพราะถือเป็นการปฏิวัติความรู้เดิม การค้นพบที่บ้านเชียง ‘ลัมล้าง’ ทฤษฎีเก่าๆ เกี่ยวกับการพัฒนาอารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยสิ้นเชิง สมัยก่อนวิชาโบราณคดีมักอยู่แค่หลักฐานที่ค้นพบในยุโรปและตะวันออกไกล (Near East) เมื่อมีการขุดค้นที่บ้านเชียง ก็พบสิ่งไม่คาดฝันหลายอย่าง ความรู้ด้านโบราณโลหะวิทยา (Metallurgy) ทำให้รู้ว่าบ้านเชียงเป็นชุมชน เป็นหมู่บ้านที่อยู่กันอย่างสงบ เป็นสังคมแบบไม่รวมศูนย์ (Decentralized Community) ต่างจากตะวันออกไกลที่โลหะที่พบบ่งบอกว่าเป็นสังคมแบบรัฐ (State) บ้านเชียงมีเครื่องปั้นดินเผาลักษณะเฉพาะที่ไม่พบที่ไหนเลยในโลก เป็นทรงเฉพาะที่เรียกว่า Hyperbolic หม้อเหล่านี้ถูกพบในสภาพถูกทุบแตกอยู่บนศพ ตำแหน่งที่พบศพทำให้รู้ว่าบ้านเชียงเป็นสังคมแบบเครือญาติ (Kin-based Society) ทำให้รู้ว่าสังคมสมัยนั้นคนเป็นและคนตาย ‘อยู่ร่วมกัน’ อย่างใกล้ชิด และนี่เป็นเพียงส่วนหนึ่งขององค์ความรู้ ที่แสดงถึงความสำคัญของไ้บ้านเชียง

ความสำคัญบางส่วนที่กล่าวมานั้นกำลังจะหมดไป จากหลักฐานของการไม่มีตัวตน และกำลังจะถูกกลืนกินด้วยสัญลักษณ์อื่น หรือความเข้าใจที่ผิดที่ว่า ไ้บ้านเชียงเป็นเรื่องของคนตาย เป็นของอัปมงคล หรือการหยิบใช้ในรูปลักษณะ รูปทรงภายนอก ที่มองเห็นและจับต้องได้เท่านั้น การวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นโครงการที่กำหนดขึ้นเพื่อศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นแสวงหาใจความ

สำคัญที่ถูกส่งต่อมาถึงคนปัจจุบันผ่านมรดกทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมบ้านเชียงเพื่อนำไปสู่การออกแบบที่สามารถ สร้างอัตลักษณ์ให้กับจังหวัดอุดรธานี และทำให้ผู้คนรู้สึกถึงการมีตัวตนของบ้านเชียง นำชีวิตกลับมาให้บ้านเชียงอีกครั้ง

2 ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 ศึกษาคุณลักษณะโบราณวัตถุบ้านเชียง เพื่อนำเสนออัตลักษณ์จังหวัดอุดรธานี
- 2.2 ศึกษาการออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้และพื้นที่เพื่อสร้างการรับรู้สู่กลุ่มเป้าหมาย
- 2.3 เพื่อพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานที่มีตัวตนของบ้านเชียง โดยการนำบ้านเชียงเข้ามาใกล้กับผู้คนมากขึ้น

3 สมมติฐานของการศึกษา

การนำเอาองค์ความรู้จากไ้บ้านเชียง ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ รูปลักษณ์ ประกอบกับความรู้ทางการออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้ มาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลงาน เพื่อนำเสนออัตลักษณ์จังหวัดอุดรธานี

4 ขอบเขตการศึกษา

- 4.1 ศึกษาประวัติ ความเป็นมา ความเชื่อ และวิเคราะห์คุณลักษณะทั่วไป (Normal-Attribute) ของไ้บ้านเชียง
- 4.2 ศึกษาภูมิปัญญา ถอดรหัสไ้บ้านเชียง จากปราชญ์ชาวบ้าน อาจารย์ และหนังสือ ฟ้า-ขวัญ-เมือง จักรวาลทัศน์ดั้งเดิมของไทย
- 4.3 ศึกษาพฤติกรรมของ ผู้ใช้งานทั้งนักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่
- 4.4 ออกแบบผลงานสร้างสรรค์
- 4.5 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลงานสร้างสรรค์กับบริบทที่ตั้ง
- 4.6 สรุปผลกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

5 ขั้นตอนการศึกษา

Double Diamond Model เป็นการสร้างไ้ตระแกรมเพื่ออธิบายทัศนคติและขั้นตอนการทำงาน โดยผสมผสานระหว่างขั้นตอนการทำงาน 4 ขั้นตอนคือ Discover การวิจัยรวบรวมข้อมูล , Define การวิเคราะห์ข้อมูล, Develop การสังเคราะห์ข้อมูล และ Deliver การคัดกรองและทดสอบ เพื่อพัฒนาแนวคิด เข้าด้วยกันกับกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ สู่การออกแบบเป็นผลงานที่สามารถทำให้ผู้คนระลึกถึงการมีตัวตนของบ้านเชียง โดยการนำบ้านเชียงเข้ามาใกล้กับผู้คนมากขึ้น

Discover การวิจัยรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. การรวบรวมข้อมูลมรดกทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมบ้านเชียง
 - 1.1 สืบค้นจากเอกสาร ตำรา หนังสือ เอกสารการสรุปสัมมนาวิชาการ
 - 1.2 สืบค้นจากแหล่งสืบค้นออนไลน์ แบบสอบถามออนไลน์
 - 1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือกรณีศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องในด้านการออกแบบอัตลักษณ์
2. การรวบรวมข้อมูลผู้ใช้งานและพื้นที่การออกแบบ
 - 2.1 การลงพื้นที่ สังเกต เก็บข้อมูล
 - 2.2 สืบค้นจากแหล่งสืบค้นออนไลน์

Define การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลมรดกทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมบ้านเชียง โดยการเชื่อมโยงผังความคิด และตีความ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ใช้งานนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดอุดรธานี และคนจังหวัดอุดรธานี ผ่านการทำ Customer activity cycle

Develop การสังเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตีความจนได้ Concept Design พื้นที่-เชื่อมต่อกำลังสัมพันธ์ เป็นวัตถุดิบสู่การนำไปสังเคราะห์เป็นส่วนของการออกแบบ

Deliver การคัดกรองและทดสอบเพื่อพัฒนาแนวคิด

การตรวจสอบเพื่อให้ผลงานตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ด้วย Pitch document focus group จากผู้ทรงคุณวุฒิ

6 คำจำกัดความและนิยามศัพท์

6.1 อัตลักษณ์ (Identity) หมายถึง “อัตลักษณ์” ไม่มีบันทึกไว้ในพจนานุกรม แต่มีตำราหลายเล่มให้ความหมายคำว่า “อัตลักษณ์” ไว้ว่าคุณลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ของลักษณะเฉพาะของบุคคล สังคม ชุมชน หรือ ประเทศนั้น ๆ เช่น เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่น และศาสนา ฯลฯ “อัตลักษณ์” มาจากภาษา บาลีว่า อตต + ลักษณะ โดยที่ “อัตตะ” มีความหมายว่า ตัวตน, ของตน ส่วน “ลักษณะ” หมายถึง สมบัติเฉพาะตัว หากมองเพียงแค่รูปศัพท์ “อัตลักษณ์” จึงเหมาะจะนำมาใช้หมายถึงลักษณะ เฉพาะตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกว่า (ทิตกร สอนภาษา, ภาษาไทย ชัดใจปู่, ฉบับที่ 445 วันที่ 23 มิถุนายน 2008, เข้าถึงเมื่อ 22 เมษายน 2562 เข้าถึงได้จาก <http://www.nationejobs.com/citylife/content.php?ContentID=1451>)

“อัตลักษณ์” มาจากอัต+ลักษณ์ หมายถึง ลักษณะเฉพาะ คำนี้ ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมาย ดังนี้ คำว่า อัตลักษณ์ (อ่านว่า อัต-ตะ-ลัก) ประกอบด้วยคำว่า อัต (อัต-ตะ) ซึ่ง หมายถึง ตน หรือ ตัวเอง กับ ลักษณ์ ซึ่ง หมายถึง สมบัติเฉพาะตัว คำว่า อัตลักษณ์ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า identity (อ่านว่า ไอ-เด็น-ตี-ตี้) หมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทำให้ สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้ เช่น นักร้องกลุ่มนี้มีอัตลักษณ์ทางด้านเสียงที่เด่นมาก ใคร ได้ยินก็จำได้ทันที สังคมแต่ละสังคมมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง โลกาวัด วัฒนธรรมทำให้อัตลักษณ์ของ สังคมไทยเปลี่ยนไป (บุรินทร์ รุจจนพันธุ์, อัตลักษณ์+เอกลักษณ์.เข้าถึงเมื่อ22เมษายน2562,เข้าถึงได้จาก <http://www.thaiail.com/blog/burin/3476/>)

6.2 บ้านเชียง (Ban Chiang) หมายถึง ชื่อตำบลหนึ่ง ซึ่งอยู่ในจังหวัดอุดรธานี เป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญแห่งหนึ่งของ ไทย ซึ่งรู้จักกันในนาม พิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติบ้านเชียง หรือ มรดกโลก “บ้านเชียง” เป็นชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานแบบถาวร และดำรงชีพด้วยการเกษตรกรรมในบริเวณที่ราบลุ่ม เป็นเวลา 5,000 กว่าปี มาแล้ว(มิวเซียมไทยแลนด์.เข้าถึงเมื่อวันที่20ธันวาคม2561,เข้าถึงได้จาก <https://www.museumthailand.com/th/museum/Ban-Chiang-National-Museum>)

6.3 สายแนน หมายถึง อธิบายของ จตุพร แพงทองดี งานประพันธ์เชิงมานุษยวิทยา สายแนนนั้นคือกก (ต้น) ซึ่งอยู่บนฟ้าที่ถนัดไม้เป็นคู่ ๆ ว่าเป็นใครคู่กับใคร “สายแนน” ในภาษาอีสาน หมายถึง คู่สร้างคู่สม, เนื้อคู่, สายใยในชาติก่อน ซึ่งมักจะมาพร้อมกับคำว่า “สายมิ่ง” ที่มีความหมายเดียวกัน ดูได้จากสำนวนคำพญาที่กล่าวไว้ว่า “กกมิ่งกนกแนน สายมิ่งสายแนน” ส่วนอาจารย์ปรีชา พิณทอง ได้ให้ความหมายไว้ว่า “คู่ครองที่อยู่กินกันมาหลายภพ หลายชาติที่โบราณเรียกว่า บุปผสันนิวาส” ชาวอีสานแต่ดั้งเดิมมีความเชื่อที่ว่า ความรักเกิดจากฟ้า(แดน) เป็นผู้กำหนดถึงความเหมาะสมของคนทั้งคู่ โดยมีกุศลผลบุญในอดีตชาติเป็นเกณฑ์ การตัดสิน ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ธรรมดาไม่สามารถคาดเดาได้นอกจากต้องทำพิธีกรรมเพื่อถามสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่บนฟ้า(มหาปรีชา พิณทอง,ปราชญ์อีสาน.เข้าถึงเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2562,เข้าถึงได้จาก <http://27.254.83.220/~eshann/?p=7769>)

6.4 ธุง หมายถึง ธง เป็นภาษามาตรฐานในประเทศไทย ซึ่งภาคอีสานจะเรียกว่า ธุง ภาคเหนือ เรียกว่า ตุ้ง ชาวไทยใหญ่ เรียกว่า ต่าซ๋อน ประเทศพม่า เรียกว่า ตะซุ่น ประเทศลาว จะเรียกว่า ทง หรือ ทุง ซึ่งภาษาอีสานและภาษาลาวมีความคล้ายคลึงกัน ใช้คำว่า ธุง / ทุง ออกเสียงเหมือนกัน แต่ด้วยภาษาลาวไม่มี “ธ” ทำให้ใช้ “ท” เป็นตัวอักษรแทน “ธ” ซึ่งภาษาอีสานใช้พยัญชนะแบบไทย จึงใช้ “ธ” เป็นพยัญชนะเท่านั้น ในด้านความหมายและการออกเสียงถือได้ว่า ทั้งสองคำนี้ไม่มี ความแตกต่างกัน คำว่า ธง/ทุง/ตุ้ง/ มาจากรากศัพท์เดียวกัน ในภาษาบาลีใช้คำว่า บาลี ธช ภาษาสันสกฤตใช้คำว่า ธวช เมื่ออาณาจักรต่าง ๆ ในอุษาคเนย์รับมาใช้ จึงปรับเปลี่ยนไปตามความถนัดของการออกเสียงในท้องถิ่นของตนเอง (วิทยา วุฒิชัยโสสง ,นักวิชาการวัฒนธรรม ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น,เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2562,เข้าถึงได้จาก <http://cac.kku.ac.th/?p=5048>)

6.5 สังคมไม่รวมศูนย์ หมายถึง สังคมที่อยู่กันอย่างสงบ เป็นสังคมแบบไม่รวมศูนย์ (Decentralized Community) ต่างจากตะวันออกไกลที่โหละที่พบบ่งบอกว่า เป็นสังคมแบบรัฐ (State) มีศูนย์กลาง มีราชา ราชนิ มีการสู้รบ แต่บ้านเชียงไม่ใช่ (จอยซ์ ซี. ไวต์ Joyce C. White.เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2562,เข้าถึงได้จาก <https://readthecloud.co/scoop-banchiang/>)

บทที่ 2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะโบราณวัตถุบ้านเชียง เพื่อนำเสนออัตลักษณ์จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสาร ตำราและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเรียบเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. การศึกษาโบราณวัตถุบ้านเชียง
 - 1.1 วัฒนธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์
 - 1.2 วัฒนธรรมในสมัยทวารวดีและลพบุรี
 - 1.3 วัฒนธรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
2. เกณฑ์การศึกษาคุณลักษณะโบราณวัตถุบ้านเชียง
 - 2.1 ภาษา ภาษาถิ่น และภาษาชาติพันธุ์
 - 2.2 วรรณกรรมพื้นบ้าน
 - 2.3 แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรมและงานเทศกาล
 - 2.4 งานช่างฝีมือดั้งเดิม ภูมิปัญญา ทักษะฝีมือช่าง
 - 2.5 ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล
3. การวิเคราะห์คุณลักษณะทั่วไป
 - 3.1 ขึ้นรูปสำเร็จในขั้นเดียว รูปทรงไม่ซับซ้อน
 - 3.2 ขึ้นรูปทรงหลัก เชื่อมต่อส่วนประกอบแยกเช่นปากหรือก้น อาจตกแต่ง เพิ่มเติมส่วนประกอบย่อย
 - 3.3 มีขนาดใหญ่มากหรือรูปทรงซับซ้อนเป็นพิเศษ
4. แนวคิด Customer Activity Cycle
 - 4.1 Pre เมื่อเดินทางมาถึงจังหวัดอุดรธานี
 - 4.2 During เมื่อเดินทางอยู่ในจังหวัดอุดรธานี
 - 4.3 Post เมื่อเดินทางกลับจากจังหวัดอุดรธานี

การศึกษาโบราณวัตถุบ้านเชียง

วัฒนธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์

ดร.จอยซ์ ซี ไวท์ (Dr. Joyce C. White) ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรื่องหลักฐานจากบ้านเชียงคนล่าสุด ได้ใช้ลักษณะความแตกต่างของภาชนะดินเผาและการฝังศพ ประกอบกับหลักฐานเสริมอื่นเป็นตัวบ่งชี้ เพื่อจัดลำดับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ได้สรุปว่า วัฒนธรรมก่อนประวัติศาสตร์ที่บ้านเชียงแบ่งออกได้เป็น 3 สมัยใหญ่ ดังนี้

สมัยต้น (Early Period) มีอายุตั้งแต่ราว 5,600 – 3,000 ปีมาแล้ว มีการฝังศพแบบนอนหงายเหยียดยาว มีภาชนะวางอยู่ที่เท้าหรือศีรษะศพ ฝังงอตัว มีหรือไม่มีของฝังรวมอยู่ด้วย ภาชนะดินเผาระยะแรก ๆ ของสมัยต้น คือ ภาชนะดินเผาสีดำ-เทาเข้ม มีเชิงหรือฐานเตี้ย ๆ ตกแต่งด้วยลายขีดเป็นเส้นคดโค้ง ในระยะที่ 2 ของสมัยต้น มีภาชนะดินเผาขนาดใหญ่ที่ใช้บรรจุศพเด็ก ในระยะที่ 3 ของสมัยต้น มีภาชนะแบบที่มีผนังด้านข้างตรงถึงเกือบตรง รูปร่างเป็นภาชนะทรงกระบอก (Beaker) และในระยะที่ 4 ของสมัยต้น มีภาชนะประเภทหม้อก้นกลม ตกแต่งบริเวณไหล่ภาชนะด้วยลายขีดเป็นเส้นคดโค้งผสมกับการระบายสี มีการตั้งชื่อเรียกว่า “ภาชนะแบบบ้านอ้อมแก้ว” เนื่องจากได้พบเป็นครั้งแรกที่บ้านอ้อมแก้ว ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากบ้านเชียง

สมัยกลาง (Middle Period) มีอายุตั้งแต่ราว 3,000 – 2,300 ปีมาแล้ว มีการฝังศพแบบนอนหงายเหยียดยาว มีเศษภาชนะดินเผาที่ถูกทุบคลุมศพ ภาชนะดินเผาประเภทเด่นที่พบ ได้แก่ ภาชนะดินเผาขนาดใหญ่ ผิวนอกสีขาว ทำส่วนไหล่ภาชนะหักเป็นมุมหรือโค้งมากจนเกือบเป็นมุมค่อนข้างชัด มีทั้งแบบที่มีก้นภาชนะกลมและก้นภาชนะแหลม บางใบมีการตกแต่งด้วยลายขีดผสมกับลายเขียนสีที่บริเวณใกล้ปากภาชนะ ในช่วงปลายสุดของสมัยกลาง เริ่มมีการตกแต่งปากภาชนะดินเผารูปแบบนี้ด้วยการทาสีแดง

สมัยปลาย (Late Period) มีอายุตั้งแต่ราว 2,300 – 1,800 ปีมาแล้ว การฝังศพแบบนอนหงายเหยียดยาว มีภาชนะดินเผาเต็มใบวางอยู่บนลำตัว ภาชนะดินเผาที่พบในช่วงต้นของสมัยปลายได้แก่ ภาชนะเขียนลายสีแดงบนพื้นสีขาวนวล ต่อมาในช่วงกลางสมัยเริ่มมีภาชนะดินเผาเขียนลายสีแดงบนพื้นสีแดง ถัดมาในช่วงท้ายสุดของสมัยจึงเริ่มมีภาชนะดินเผาทำด้วยน้ำดินสีแดงแล้วขัดมัน (อ้างอิง: กรมศิลปากร, มรดกวัฒนธรรมบ้านเชียง, 2550)

วัฒนธรรมในสมัยทวารวดีและลพบุรี

คงมีผู้อาศัยอยู่ในบ้านเชียงและบริเวณใกล้เคียงเพราะได้พบสิ่งปลูกสร้าง ภาชนะดินเผาและเครื่องมือเครื่องใช้แบบยุคนี้ด้วย จากลักษณะของศิลปวัตถุที่ค้นพบ ทำให้พอจะประมาณอายุได้ว่าอยู่ในสมัยทวารวดีและลพบุรี สันนิษฐานกันว่าวัฒนธรรมสมัยนี้เป็นของคนเชื้อชาติมอญและขอมรุ่นเก่า ซึ่งได้เข้ามามีอิทธิพลและมีความรุ่งเรืองในแถบนี้ราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 ศูนย์กลางความเจริญของวัฒนธรรมมอญและขอมในสมัยหลังรุ่งเรืองมากในบริเวณภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมไปถึงเขตของประเทศกัมพูชาในปัจจุบัน หลังจากนั้นบ้านเชียงก็ร้างไปอีกระยะหนึ่ง

วัฒนธรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

บ้านเชียงไม่มีผู้คนอาศัยมานานจนได้มีชาว “ไทยพวน” อพยพจากเมืองเชียงขวาง ประเทศลาว (ซึ่งขณะนั้นยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย) พบสภาพบ้านเชียงว่าเหมาะสมที่จะตั้งเป็นบ้านเรือน เพราะเป็นเนินสูง น้ำท่วมไม่ถึงในฤดูฝน นอกจากนั้นบริเวณรอบ ๆ ยังเป็นที่ลุ่มเหมาะแก่การทำนา และมีแหล่งน้ำสำหรับกินและใช้อย่างบริบูรณ์ ในระยะหลังมีญาติอพยพเข้ามาสมทบ ทำให้มีผู้คนอยู่อาศัยหนาแน่นขึ้นตามลำดับ

หลักฐานเกี่ยวกับอดีตของบ้านเชียงในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ และสมัยทวารวดีและลพบุรีนั้น ไม่ได้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ต้องศึกษาจากศิลปวัตถุและสิ่งของที่ค้นพบโดยทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาลักษณะโบราณวัตถุบ้านเชียง โดยส่วนใหญ่จึงต้องศึกษาจากบ้านเชียงรุ่นหลังที่ยังมีการเล่าสืบต่อกันมา พอที่จะยึดเป็นหลักฐานประกอบได้

เกณฑ์การศึกษาคุณลักษณะโบราณวัตถุบ้านเชียง

เกณฑ์ที่ให้ในการศึกษาคุณลักษณะโบราณวัตถุบ้านเชียงการกำหนดลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พศ.2560 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 วรรคสอง และมาตรา 10(3) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559 หมวดหมู่ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จำแนกออกเป็น 7 สาขา ใน 7 สาขานี้สามารถศึกษาได้จากแหล่งชุมชนในบ้านเชียงได้เพียง 5 สาขา ดังนี้

1.1 ภาษา ภาษาถิ่น และภาษาชาติพันธุ์ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้สื่อสารในวิถีการดำรงชีวิตของชนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนโลกทัศน์ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชน ทั้งในแง่วัจนภาษา (ภาษาที่ใช้ถ้อยคำ) และอวัจนภาษา (ภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำ)

“คนพวนพูดถึงตนเองว่าเป็นผู้มีความรักสงบ โอบอ้อมอารี ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา ขยันขันแข็ง จะสังเกตได้ว่าชาวลาวพวนในปัจจุบันนิยมเรียกตัวเองว่าไทยพวน เนื่องจากคำว่าไทยแสดงตัวตนของความเป็นชาติ ที่ต่างจากชาติพันธุ์ นั้นจึงหมายความว่าพวกเขาเป็นคนไทยเชื้อสายลาวพวน หรือไทพวน ส่วนคำว่าลาวกะเลอนั้นเป็นคำเรียกที่มาจากสำเนียงของชาวลาวพวนที่มีเสียงพูดที่อุ่มประด้วยสระเออ ซึ่งภาษาของลาวพวนจะต่างไปจากลาวเวียง เพราะมีความคล้ายภาษาพูดในภาษาผู้ไท หรือไทยล้านนา และคำศัพท์ส่วนใหญ่จะคล้ายกับภาษาไทยอีสาน แต่ภาษาไทยพวนจะมีเสียงญ เพิ่มเสียงนาสิกเข้าไปด้วย และจะไม่มีเสียงช หรือฉ โดยจะออกเสียงเป็น ซ หรือ ส แทน ส่วนตัวรเอือนั้นจะออกเสียงเป็นฮอ และ ลอแทน ดังนั้น ภาษาไทยพวนจึงไม่มีการออกเสียงควบกล้ำ ภาษาไทยพวนเมื่อออกเสียงอักษรกลาง เป็นพยัญชนะต้นชาวไทยพวนจะออกเสียงเป็นเสียงตรีและในคำตายเสียงสั้น คนไทยพวนจะออกเสียงสูง ส่วนเสียงจัตวา ชาวไทยพวนจะออกเสียงต่ำส่วนภาษาเขียนในอดีตชาวพวนจะใช้อักษรไทยน้อย จารึกเรื่องราวทางโลก นิทานพื้นบ้าน และใช้อักษรธรรมจารึกเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาลงในใบลาน ปัจจุบันพบได้น้อย”

ภาษาไทย	ภาษาไทยพวน
พ่อ	ฮื่อ
แม่	ฮื่อแม่
จุก	ฮูดัง
ฟัน	แฮ้ว
คุณเป็นคนบ้านไหน	เจ้าเป็นไทบ้านเลอ
ไปด้วยกันไหม	ไปนากันมือ

ภาพที่ 1 แสดงภาษาชาวไทยพวน

ที่มา : บุษยมาส แดงขำ กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย, เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <https://www.sac.or.th/databases/ethnic-groups/ethnicGroups/83>

1.2 วรรณกรรมพื้นบ้าน หมายถึง วรรณกรรมที่ถ่ายทอดอยู่ในวิถีชีวิตชาวบ้านโดยครอบคลุมวรรณกรรมที่ถ่ายทอดโดยวิธีการบอกเล่าและที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร “เชียงใหม่ จังหวัดอุดรธานี” เป็นวรรณกรรมพื้นบ้านของอำเภอหนองหาน มีความว่า ในระยะเวลาที่เมืองหนองหานกำลังเจริญรุ่งเรือง พวกขอมมีอิทธิพลปกครองพื้นที่แถบนั้น ได้มีครอบครัว

ชาวลาวอพยพมาจากเมืองเวียงจันทน์ (หนองคันแทเสื่อน้ำ) หลายครอบครัวมาตั้งถิ่นฐานในเขตหนองหาน พบตะแพงมีพีชไร่นานาพันธุ์ขึ้นหนาแน่น อยู่ทางทิศตะวันออกของเมืองหนองหาน ประมาณ 400 เส้น (แถบบ้านเชียงในปัจจุบัน) ได้สร้างบ้านแปงเมืองอยู่กับมาด้วยความสงบสุข มีครอบครัวหนึ่งมีบุตรชายรูปร่างหน้าตางดงามน่ารัก เมื่ออายุได้สิบขวบ พ่อแม่ให้บวชเป็นเณรอยู่ที่วัดขานเมืองหนองหานได้ประมาณ 5-6 ปี ได้ศึกษาพระธรรมวินัยจนแตกฉาน ทำให้สาว ๆ หลงใหลมาเฝ้าปรนนิบัติไม่เว้นแต่ละวัน จนไม่เป็นอันทำมาหากิน เล่าลือกันไปจนถึงในวังของพระยาขอมทั้งหลาย ทำให้พ่อบ้านเดือดร้อน เพราะแม่บ้านแม่เรือนพากันหลังไหลไปเฝ้าอยู่แต่วัด จนพระยาขอมทนไม่ได้ จึงขอร้องให้สามเณรลาสิกขา ออกมาเป็นเชียง ชาวบ้านเรียกเชียงงาม หมู่บ้านที่สามเณรบวชอยู่จึงได้ชื่อว่า บ้านเชียงงาม มาจนถึงทุกวันนี้เมื่อเชียงงามสึกจากสามเณรแล้ว กลับมีคนไปหาเชียงงามมากกว่าเดิม พระยาขอมจึงสั่งให้เชียงงามไปอยู่ที่อื่น เชียงงามจึงเดินทางกลับไปบ้านเกิดคือบ้านเชียงในปัจจุบัน แต่ผู้คนก็ยังมาหาเชียงงามเป็นจำนวนมาก พระยาขอมเห็นว่า ถ้าปล่อยไว้เหตุการณ์เป็นอยู่เช่นนั้น ก็จะเกิดความเสียหายแก่บ้านเมือง จึงให้จับเชียงงามมาประหารชีวิต แล้วตัดศีรษะไปฝังไว้ที่ป่าช้าวัดหัวเชียงในปัจจุบัน ส่วนตัวเอาไปฝังไว้ที่วัดศพ ปัจจุบันซากวัดอยู่ในเขตโรงพยาบาลหนองหาน ก่อนถูกประหารชีวิต เชียงงามได้ตั้งสัตยาธิษฐานสาปแช่งไว้ว่า ตัวเราไม่ได้มีความผิดอันใดแต่ต้องมาถูกประหาร ไม่เป็นการยุติธรรม ขอให้เมืองหนองหานจงประสบแต่ความวิบัติล่มจม อย่าให้มีความเจริญรุ่งเรืองในอนาคต

ภาพที่ 2 แสดงตำนานหนุ่มเชียงงาม

ที่มา : สำนักศิลปะและวัฒนธรรม, เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2562, เข้าถึงได้จาก

<http://academic.udru.ac.th/~culture/?p=1186>

1.3 แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรมและงานเทศกาล การประเพณีปฏิบัติใน

แนวทางเดียวกันของคนในชุมชนที่สืบทอดต่อกันมาบนหนทางของมงคลวิธี นำไปสู่สังคมแห่งสันติสุขแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ของชุมชนและชาติพันธุ์นั้น ๆ

พิธีกรรมทางศาสนาของชาวบ้านเชียงใหม่ทั้งพิธีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนาพุทธ และความเชื่อเรื่องผีต่าง ๆ ในรอบปีหนึ่งๆเขาจะประกอบพิธีกรรมทางศาสนาต่าง ๆ ที่เรียกกันว่า “ฮีดลีสอง” ซึ่งเป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดเนื่องกันมาตั้งแต่เมื่อยังอยู่ประเทศลาว คำว่า “ฮีด” หรือ “รีต” นั่นก็คือ จาริตประเพณีที่คนส่วนรวมถือว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ ถ้างดเว้นไม่ปฏิบัติตามถือว่าเป็นการไม่ดี ฉะนั้นชาวบ้านจึงยังคงยึดถือ ฮีดลีสอง หรือ พิธีกรรมในรอบสิบสองเดือนอยู่จนถึงปัจจุบัน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

เดือนเจียง หรือเดือนอ้ายนั้น มีประเพณีสืบทอดกันมาให้เลี้ยงผีผด ผีหมอ ผีฟ้า ผีแถน และนิมนต์พระสงฆ์เจ้าเข้าปริวาสกรรม พระสงฆ์ที่ทำพิธีเข้ากรรม อันเป็นการออกจากอาบัติประจำปีของสงฆ์ที่ทำผิดวินัย

เดือนยี่เป็นฤดูเก็บเกี่ยว ชาวบ้านนิยมทำบุญเพื่อเป็นสิริมงคลที่ทำนาได้ผลดี คือบุญคุณลาน

เดือนสาม ชาวบ้านนิยมเอาข้าวเหนียวที่เก็บเกี่ยวได้ใหม่ๆหนึ่งมาปั้นก้อนใส่เกลือ แล้วนำไปจี่ หรืออ้งไฟอ่อนๆ แล้วนำไปถวายพระสงฆ์ เรียกว่า บุญข้าวจี่

เดือนสี่ มีงานเทศน์มหาชาติ ชาวบ้านเรียกกันมา บุญพระเวส อันเป็นงานใหญ่โตประจำปีงานหนึ่ง เขาจะพากันไปฟังเทศน์มหาชาติที่วัด งานนี้มีแห่พระเวสสันดรเข้าเมือง และแห่พระอุปคุต

เดือนห้า งานประจำเดือนคือ บุญสงฆ์น้ำพระ หรืองานสงกรานต์ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตร สงฆ์น้ำพระพุทธรูป และขนทรายเข้าวัด นอกจากนั้นยังมีการรดน้ำเพื่อเป็นการอวยพรแก่ผู้ที่เคารพนับถือ และสาดน้ำกันระหว่างหนุ่มสาวและเด็ก ๆ เพื่อความสนุกสนาน คล้ายกับพิธีสงกรานต์ในภาคอื่น ๆ

เดือนหก บ้านเชียงใหม่งานสำคัญสองงานในเดือนนี้ คือบุญวันวิสาขะ และบุญบั้งไฟ งานแรกเป็นพิธีกรรมทางพุทธศาสนา มีการทำบุญตักบาตร ฟังพระธรรมเทศนาและเวียนเทียนรอบโบสถ์ในตอนค่ำ ส่วนงานบุญบั้งไฟเป็นงานเพื่อการสนุกสนานของชาวอีสานโดยแท้ ชาวบ้านคุ้มต่าง ๆ จะจัดทำบั้งไฟของตนแล้วแห่แหนและแข่งบั้งไฟไปตามถนนสายต่าง ๆ อย่างคึกครื้น หลังจากนั้นก็จะมีการจุดบั้งไฟเป็นการประกวดประชันกันว่าของใครจะขึ้นสูงกว่ากัน การจุดบั้งไฟนี้ยังเป็นการเสี่ยงทายด้วยว่าฝนฟ้าปีนี้จะมีดีหรือไม่ ถ้าบั้งไฟสูงก็เป็น

สัญลักษณ์ว่าฝนฟ้าจะตกต้องตามฤดูกาล ถ้าไม่ขึ้นจะเป็นกลางแสดงว่าดินฟ้าอากาศจะแห้งแล้ง ฉะนั้นชาวบ้านจึงพิถีพิถันในการทำบั้งไฟอย่างมาก

เดือนเจ็ด เป็นฤดูที่ชาวบ้านจะเตรียมตัวทำนา จึงมักทำการถ่อศิลาและทำทานเรียก บุญชำระ คือทำจิตใจให้สะอาด ชำระล้างมลทินต่าง ๆ ทำพิธีบูชาเทวดาอารักษ์ ในเดือนนี้ชาวบ้านมักทำพิธี เบิกบ้านเบิกเมือง เพื่อเป็นการบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในบ้านเชียง โดยเชื่อว่าพิธีกรรมนี้จะช่วยให้หมู่บ้านตนเองอยู่เย็นเป็นสุข ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล บางครั้งงานพิธีเบิกบ้านเบิกเมืองนี้จัดในเดือนหก

เดือนแปด มีงานบุญเข้าพรรษา ชาวบ้านจะทำบุญฟังธรรมเทศนา แห่เทียนไปถวายวัด และถวายผ้าอาบน้ำฝนแก่พระสงฆ์ที่จำพรรษาในวัดต่าง ๆ ในบ้านเชียง

เดือนเก้า ชาวบ้านจะนำข้าวไปโปรยตามดิน ตามหญ้า และทำบุญ เพื่ออุทิศส่วนกุศลไปหาญาติพี่น้องที่ตายไปแล้ว และผีเปรตทั้งหลายที่อดอยาก เรียกว่า บุญข้าวประดับดิน

เดือนสิบ งานบุญประจำเดือนนี้คือ บุญข้าวสาก ชาวบ้านจะจัดทำข้าวสากหรือข้าวเม่า ข้าวตอก คลุกกับน้ำอ้อย ถั่วงาและมะพร้าวคล้ายกับข้าวกระยาสารถวายพระสงฆ์พร้อมด้วยอาหาร เพื่ออุทิศไปให้ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว

เดือนสิบเอ็ด มีบุญออกพรรษา ซึ่งจัดครึกครื้นกันพอสมควร เพราะฤดูทำนากำลังสิ้นสุดลง นอกจากทำบุญและถวายเครื่องอัฐบิหารแก่พระสงฆ์ตามปกติแล้วยังมีการแห่ปราสาทผึ้งไปถวายวัดต่าง ๆ ในตอนเย็น

เดือนสิบสอง เป็นฤดูงาน บุญกฐิน ชาวบ้านเก็บเกี่ยวเสร็จจะเริ่มทำบุญต่าง ๆ โดยไปร่วมกับบุญกฐินตามหมู่บ้านใกล้เคียง และเป็นผู้รับกฐินที่คนจะมาทอดที่วัดในบ้านเชียง

1.4 งานช่างฝีมือดั้งเดิม ภูมิปัญญา ทักษะฝีมือช่าง การเลือกใช้วัสดุ และกลวิธีการสร้างสรรค์ที่แสดงถึง อัตลักษณ์ สะท้อนพัฒนาการทางสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มชน

ภาชนะดินเผา ของคนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่บ้านเชียงมีวิธีการปั้นขึ้นรูป 2 วิธีใหญ่ ๆ

วิธีที่ 1 ประกอบด้วยการปั้นดินเป็นเส้นแล้วนำมาวางขดเป็นวงต่อขึ้นบนดินที่ทำเป็นแผ่นเรียบ จากนั้นจะใช้วิธีตีแต่งขึ้นรูปด้วยไม้ลายและหินดูให้เป็นภาชนะ โดยส่วนดินแผ่นเรียบนั้นจะตีให้เป็นส่วนก้นภาชนะและส่วนขดดินจะตีให้เป็นส่วนผนังหรือภาชนะส่วนบนและปาก

วิธีที่ 2 ประกอบด้วยการปั้นดินเป็นก้อนวางต่อลงบนดินที่ทำเป็นแผ่นเรียบ แล้วบีบส่วนก้อนดินให้ด้านในกลวงเป็นทรงกระบอก จากนั้นจึงตีด้วยหินดู่และไม้ลายให้เป็นภาชนะ โดยส่วนดินแผ่นเรียบจะตีให้เป็นก้นภาชนะและส่วนก้อนดินนั้นจะกลายเป็นผนังหรือตัวภาชนะส่วนบนและปาก หลังจากนั้นขึ้นรูปแล้วก็นำไปเผาโดยวิธีเผากลางแจ้ง หรือวิธีสุ่มไฟ ซึ่งใช้อุณหภูมิในการเผาระหว่าง 500 – 700 องศาเซลเซียส

การโลหะกรรม การโลหะกรรมของบ้านเชียงเริ่มต้นโดยการใช้สำริด เมื่อประมาณ 4,500 – 4,000 ปีมาแล้ว วัตถุเกี่ยวเนื่องกับการโลหะกรรมด้านสำริดที่บ้านเชียงนั้นมีตั้งแต่ ๒๐๐๐ ปีมาแล้ว สำหรับหลอมโลหะ แม่พิมพ์หินทรายสำหรับหล่อโลหะให้เป็นวัตถุ และตัววัตถุสำริดประเภทต่าง ๆ เช่น ใบหอก หัวขวาน หัวลูกศร กำไลข้อมือ/ข้อเท้า เบ็ดตกปลา ฯลฯ

วัตถุสำริดชิ้นที่มีอายุเก่าที่สุดที่พบจากการขุดค้นคือ ใบหอกที่มีส่วนปลายงอพับซึ่งพบฝังอยู่ในหลุมศพที่กำหนดอายุได้ราว 4,000 ปีมาแล้ว ผลการวิเคราะห์พบว่าใบหอกชิ้นนี้มีกรรมวิธีการทำคือ เริ่มต้นด้วยการหล่อโดยใช้แม่พิมพ์ชนิด ๒ ชิ้นประกบกัน จากนั้นนำไปตีเพื่อตกแต่งรูปร่างให้สมบูรณ์เสร็จแล้วได้ถูกนำไปเผาไฟจนร้อนแดงแล้วปล่อยให้เย็นตัวลงอย่างช้า ๆ เพื่อลดความเปราะที่เกิดขึ้นเนื่องจากการตีตกแต่ง กรรมวิธีเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าช่างสำริดรุ่นแรก ๆ ที่บ้านเชียง มีความเข้าใจพื้นฐานของการโลหะกรรมสำริดเป็นอย่างดี

หลังจากนั้นราว 2,700 – 2,500 ปีมาแล้วจึงเริ่มมีการใช้เหล็ก มีผลการวิเคราะห์แสดงว่าเหล็กที่ใช้ตั้งแต่ครั้งแรก ๆ นั้นไม่ใช่เหล็กจากอุกกาบาต แต่เป็นเหล็กที่ได้มาจากการถลุงสินแร่เหล็ก ให้ได้เป็นก้อนโลหะเหล็กเสียก่อน แล้วจึงนำไปตีขึ้นรูปให้เป็นสิ่งของมีรูปร่างตามต้องการ ขั้นตอนสุดท้ายในการทำเครื่องมือเหล็กคือ การชุบให้เหล็กแข็งแรงขึ้นด้วยการเผาให้ร้อนแดงแล้วจุ่มลงไปใต้น้ำเย็นทันที เครื่องมือเหล็กที่พบในแหล่งโบราณคดีบ้านเชียงนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นใบหอก หัวขวาน และหัวลูกศร นอกจากนั้นก็ยังมีเคียวและมีด

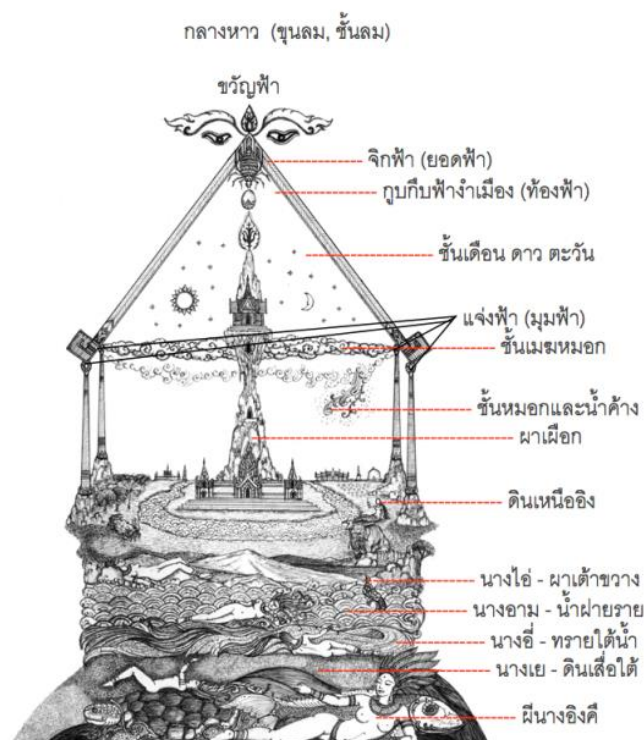
ผ้าและสิ่งทอ เทคโนโลยีการทอผ้าถือกำเนิดมาจากการทำเชือก เสื่อ และเครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผาลายเชือกทาบเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าชุมชนโบราณในแหล่งวัฒนธรรมบ้านเชียงรู้จักทำเชือกมานานไม่ต่ำกว่า 5,600 ปีมาแล้ว

หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเส้นด้ายหรือผืนผ้าที่พบเสมอในแหล่งวัฒนธรรมบ้านเชียงคือ แวดินเผา ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการปั่นด้าย ส่วนใหญ่มีลักษณะทรงกลม ครึ่งทรงกลม กลมรี แผ่นกลมแบน รูปกรวย กรวยสองอันประกบกัน เป็นต้น

หลักฐานที่แสดงถึงเทคโนโลยีการทอผ้าปรากฏชัดเจนในยุคโลหะ มีการพบผ้าและร่องรอยของผ้าบนเครื่องสำริดและเครื่องมือเหล็ก จากการตรวจสอบเส้นใยโดยใช้กล้องจุลทรรศน์ไม่พบร่องรอยของสีย้อม ผลการวิเคราะห์เส้นใยด้วยวิธีวิทยาศาสตร์พบว่า ผ้าจากแหล่งวัฒนธรรมบ้านเชียงส่วนใหญ่เป็นผ้าที่ทอจากเส้นใยป่านกัญชา หรือที่ปัจจุบันเรียกว่า กัญชง (Hemp หรือ Cannabis Sativa) และส่วนน้อยทอจากใยฝ้าย

1.5 ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล องค์ความรู้ วิธีการ ทักษะ ความเชื่อ แนวปฏิบัติและการแสดงออกที่พัฒนาขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและเหนือธรรมชาติจักรวาลทัศน์ในคติของชนเผ่าไท ก่อนที่ศาสนาพุทธจะเผยแพร่เข้ามาสู่กลุ่มชนเผ่าไท-ไทย ก็เคยถือคติบูชาผีฟ้าเทวดาผีบรรพบุรุษมาก่อน ดังนั้นจึงมีตำนานเกี่ยวกับการกำเนิดโลกและเผ่าพันธุ์มนุษย์ รวมทั้งเทพไทเทวาผีสังเทวดาเหมือนกัน แม้ทุกวันนี้ก็ยังเชื่อกันอยู่ ทั้งที่เรานับถือศาสนาพุทธแล้ว อย่างเช่น เรื่องของขวัญ‘ฟ้าเป็นมิต’ พระเป็นเจ้าสูงสุด เนรมิตฟ้าเก้าหรือแดนฟ้าชั้นที่สุดขอบฟ้าทิศเหนือ ที่เหนือกว่านั้นขึ้นไปเป็นชั้นลมอยู่กลางหาว สุดขอบฟ้าทางเหนือนั้นไม่มีเดือนหรือตะวัน แต่มีแสงสว่างแสงรุ่งแสงเงินแสงทองเริ่มจับสลับสีสุกใสสวยงาม ต่อมาอีกสิบล้านปีก็กลายเป็นแดนไอน้ำสายหมอกลอยค้ำฟ้าอยู่ ที่สุดขอบฟ้ามีสมุนไพรวินิจฉัยออกงามเปล่งแสงเรือง ซึ่งรวมทั้งหญ้ายาวพันธุ์คนอยู่ด้วย หญ้านี้ออกผลมาเต็มต้น สาง(เทพ)เหนือ กอบันดาลลมเป่า ผลก็ตกลงมากลายเป็นคนมากมาย แต่อยู่ได้สามวันก็ตาย เพราะไม่ได้กินหญ้าจอบแสง อีกทั้งพระเป็นเจ้าก็ยังมิได้สร้างพื้นโลกเบื้องล่างรองรับผีแม่ย่าอิงคี เป็นเหมือนผีธรรณีใหญ่กางออกทุกทิศทุกทางกว้างกว่าแสนปีหนาทึบพันวา พระเป็นเจ้าสร้างไว้ดี สิบล้านปีก็ไม่มีวันตาย นางลงมาอยู่ยังเบื้องใต้แล้วแม่อิงคีก็บนบานฟ้าขอให้มิลูก ฟ้าก็เบิกช่องลมร่ำมาและละอองน้ำค้างตกใส่ ผีแม่อิงคีก็ตั้งท้องคลอดลูกสาวออกมาสี่คน ชื่อ นางเย เป็นดินเสื่อได้ อยู่เหนือแม่อิงคีขึ้นไป, ชื่อ นางอี เป็นทรายใต้น้ำ อยู่ชั้นถัดขึ้นไปอีก, ชื่อ นางอาม เป็นน้ำฝายราย อยู่ชั้นถัดขึ้นไปอีกชั้น, และชื่อ นางไเอ้ ผาเต้าขวาง อยู่ชั้นบนสุด.. แต่น้ำจากฟ้านั้นยังตกไม่หยุด จนเกิดท้องน้ำคลุมไปทั่ว เพราะไม่มีชั้นฟ้าครอบโลก ฟ้าเป็นมิต จึงบันดาลเมฆมมทองคำให้ทอใยถักเป็นหลืบหลังคาเพดานฟ้า แล้วเนรมิตเมฆมมทองคำตัวผู้ตัวเมีย รุมกันบิน

ถักทอใยเป็นผืนธรณี(ดินเหนือง) และเมืองพันเมือง ดันฟ้ายอดสุดขึ้นไปจนสุดฟ้าเป็นขวัญ ฟ้าอยู่ต่อกับชั้นดวงดาว แต่ไม่ได้ครอบปิดหมด เพื่อให้ดวงดาวยังอยู่ได้ น้ำฟ้าก็ตกอ่อนลง ชั้น ฟ้าก็เกิดเป็นเมืองฟ้า น้ำฟ้าที่ถูกแสงหย้ายา ก็ไหลแยกแตกมาเป็นแคว สางอาบแล้วชีวิตก็จะ ยืนยาวเป็นพันปี จากนั้นแมงมุมทองก็ตายกลายเป็น หย้าปูลอก หย้าวิเศษแห่งชีวิตแล้ว ฟ้า เป็นमित ก็เนรมิตดาวเดือนและตะวันประดับในชั้นฟ้า แต่ยังมีผู้ใดปกครองทั้งในชั้นฟ้าและ ชั้นดิน จึงให้ ฟ้าเหมยนายเต้าหว่าน ซึ่งเป็นเทพชั้นสูง หว่านพืชพันธุ์ลงมาเป็นป่าเป็นไม้ไปทุก แห่งหน หว่านพันธุ์ผี พันธุ์สาง พันธุ์คน แล้วก็เนรมิตไขฟ้ามาไว้ที่ฟ้าเผือกที่อยู่ยังทิศหัวเมือง สูงเปี่ยมฟ้า ให้สายฟ้างำ ไปกกไขฟ้า เอาหย้าปูลอกมา ยา ไขก็แตกออก แล้วบังเกิดเป็นถ้ำผา หลวงผาไฟ ก่อกำเนิดหน่อเนื้อเชื้อไข เทพไท ผีสางและเจ้านางต้นวงศ์กษัตริย์ทั้งหลาย แบ่ง กันปกครองฟ้า ปกครองป่า ปกครองเมือง ไปมาหาสู่กันทั้งผีสางและคนเป็นปกติ มีขวัญป่า ขวัญผา ขวัญเมือง เชื่อม-โยงอยู่กับขวัญฟ้า ซึ่งตั้งอยู่เบื้องบนเชื่อมต่อกับแผ่นดินอย่างมั่นคง.

ภาพที่ 3 แสดงลายเส้นจักรวาลทัศน์ตามคติไทยของคัมภีร์อาหมบูรณจี

ที่มา : ภาพ นิमित และสัญลักษณ์ พงศ์พรหม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, เข้าถึงเมื่อ 17 มีนาคม 2562,

เข้าถึงได้จาก <https://pongprom.wordpress.com/2016/07/17/07>

การวิเคราะห์คุณลักษณะทั่วไป (Normal-Attribute)

แหล่งที่มาจากเอกสารประกอบการเรียนการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวนาท รัตนรังสิกุล

ขึ้นรูปสำเร็จในขั้นเดียว รูปทรงไม่ซับซ้อน

ภาพที่ 4 แสดงการขึ้นรูปสำเร็จในขั้นเดียว รูปทรงไม่ซับซ้อนยุคต้น

ที่มา : จากเอกสารประกอบการเรียนการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวนาท รัตนรังสิกุล

ภาพที่ 5 แสดงการขึ้นรูปสำเร็จในขั้นเดียว รูปทรงไม่ซับซ้อนยุคกลาง

ที่มา : จากเอกสารประกอบการเรียนการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวนาท รัตนรังสิกุล

ภาพที่ 6 แสดงการขึ้นรูปสำเร็จในขั้นเดียว รูปทรงไม่ซับซ้อนยุคปลาย

ที่มา : จากเอกสารประกอบการเรียนการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวนาท รัตนรังสิกุล

ภาพที่ 7 แสดงการขึ้นรูปสำเร็จในขั้นเดียว รูปทรงไม่ซับซ้อนเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน

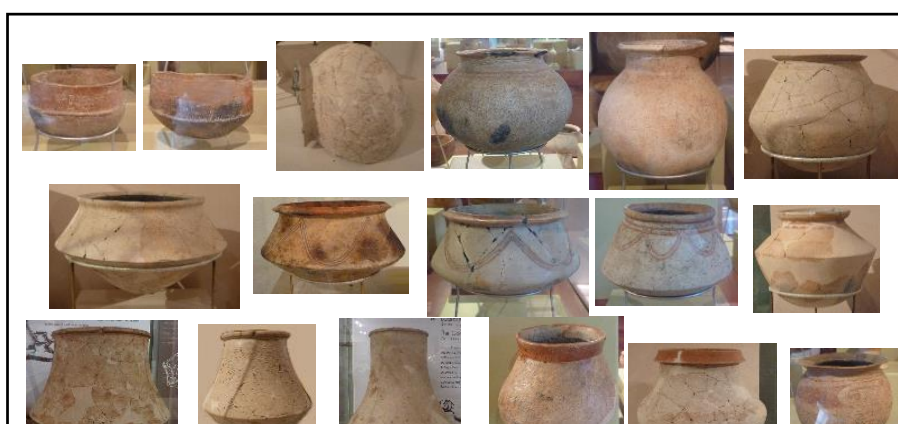
ที่มา : จากเอกสารประกอบการเรียนการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวนาท รัตนรังสิกุล

1.1 ขึ้นรูปทรงหลัก เชื่อมต่อส่วนประกอบแยกเช่นปากหรือก้น อาจตกแต่ง เพิ่มเติม ส่วนประกอบย่อย เช่น เส้นนูนหรือสันคม

ภาพที่ 8 แสดงการขึ้นรูปทรงหลัก เชื่อมต่อส่วนประกอบแยก ยุคต้น

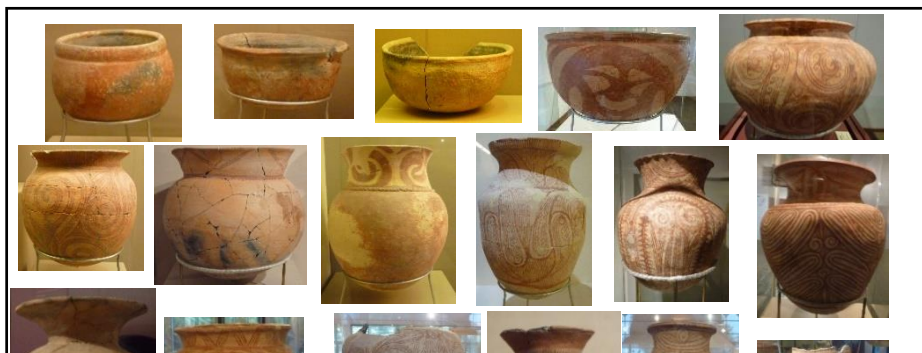
ที่มา : จากเอกสารประกอบการเรียนการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวนาท รัตนรังสิกุล

ภาพที่ 9 แสดงการขึ้นรูปทรงหลัก เชื่อมต่อส่วนประกอบแยก ยุคกลาง

ที่มา : จากเอกสารประกอบการเรียนการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวนาท รัตนรังสิกุล

ภาพที่ 10 แสดงการขึ้นรูปทรงหลัก เชื่อมต่อส่วนประกอบแยก ยุคปลาย

ที่มา : จากเอกสารประกอบการเรียนการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉวนนาท รัตนรังสิกุล

ภาพที่ 11 แสดงการขึ้นรูปทรงหลัก เชื่อมต่อส่วนประกอบแยก เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน
ที่มา : จากเอกสารประกอบการเรียนการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวนาท รัตน์รังสิกุล
มีขนาดใหญ่มากหรือรูปทรงซับซ้อนเป็นพิเศษ

ภาพที่ 12 แสดงการขึ้นรูปมีขนาดใหญ่มากหรือรูปทรงซับซ้อนเป็นพิเศษยุคต้น
ที่มา : จากเอกสารประกอบการเรียนการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวนาท รัตน์รังสิกุล

ภาพที่ 13 แสดงการขึ้นรูปมีขนาดใหญ่มากหรือรูปทรงซับซ้อนเป็นพิเศษยุคกลาง

ที่มา : จากเอกสารประกอบการเรียนการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวนาท รัตนรังสิกุล

ภาพที่ 14 แสดงการขึ้นรูปมีขนาดใหญ่มากหรือรูปทรงซับซ้อนเป็นพิเศษยุคปลาย

ที่มา : จากเอกสารประกอบการเรียนการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวนาท รัตนรังสิกุล

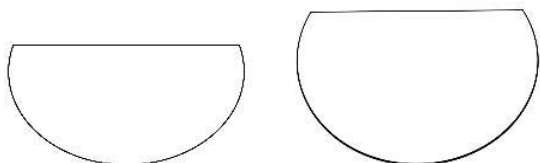
ภาพที่ 15 แสดงการขึ้นรูปมีขนาดใหญ่มากหรือรูปทรงซับซ้อนเป็นพิเศษ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน

ที่มา : จากเอกสารประกอบการเรียนการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวนาท รัตนรังสิกุล

สรุปรูปทรงพื้นฐานดังนี้ รูปทรงพื้นฐานไม่ซับซ้อน

ที่มาภาพ จากเอกสารประกอบการเรียนการสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวนาท รัตนรังสิกุล

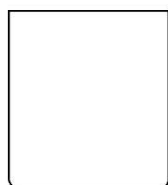
1. ถ้วยก้นกลม มีทั้งทรงเตี้ยและค่อนข้างสูง ก้นกลม ปากจุ่มเข้าเล็กน้อย

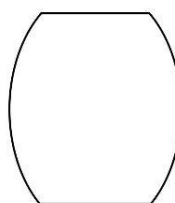
2. ทรงชาม ลักษณะ ก้นแคบ ผนังข้างแบน ปากผาย

3. ทรงกระบอก

4. ทรงกระบอกผนังโค้ง

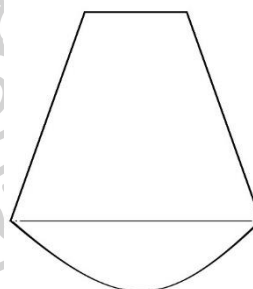
5. ถ้วยทรงสี่เหลี่ยม

6. ทรงช้อนหรือทัพพี

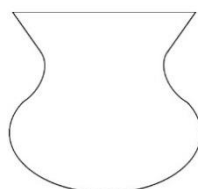
7. ภาพชนะรูปทรงก้นแหลม ทั้งทรงเตี้ยและทรงสูง

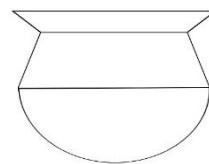
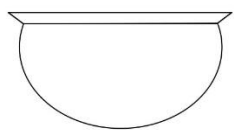

เพิ่มความซับซ้อนของรูปทรงหลัก

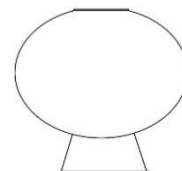
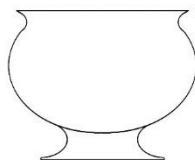
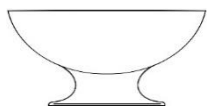
โดยต่อเติมส่วนปาก ส่วนฐาน และ/หรือ ส่วนตกแต่งย่อย เช่น เส้นนูน

1. ภาพชนะก้นกลมต่อส่วนปาก

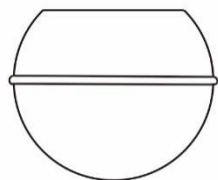

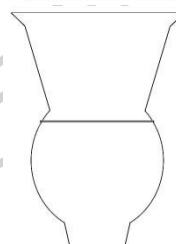
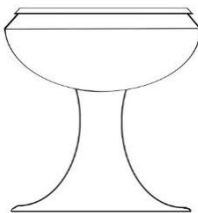
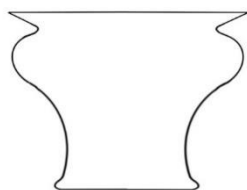
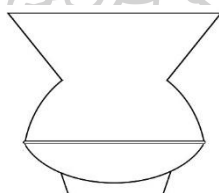
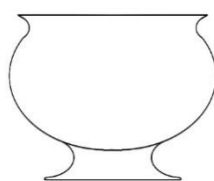
2. ภาชนะก้นกลมต่อส่วนฐาน

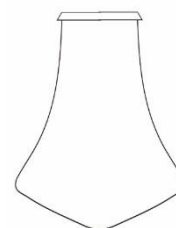
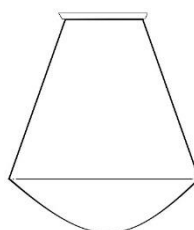
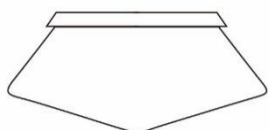
3. ภาชนะก้นกลมปั้นเส้นตกแต่ง

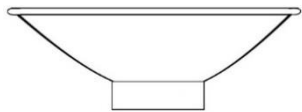
4. ภาชนะก้นกลมต่อส่วนปากและฐาน และ/หรือ เน้นสันคม- ปั้นเส้นตกแต่ง

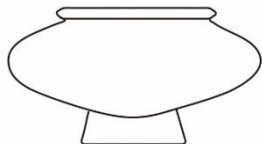
5. ภาชนะก้นแหลมต่อส่วนปาก

6. ภาชนะก้นแหลมต่อส่วนฐาน

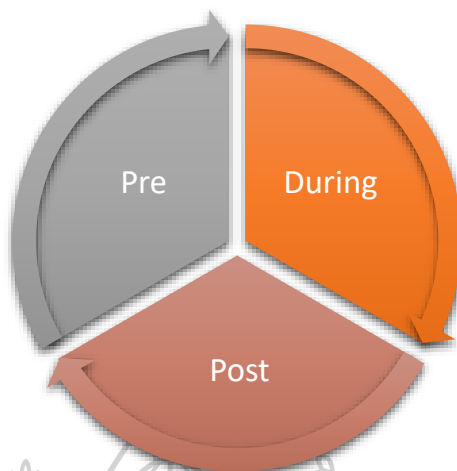
7. ภาชนะก้นแหลมต่อส่วนปากและฐาน

8. รูปทรงซับซ้อน นอกเกณฑ์พื้นฐาน

แนวคิด Customer Activity Cycle

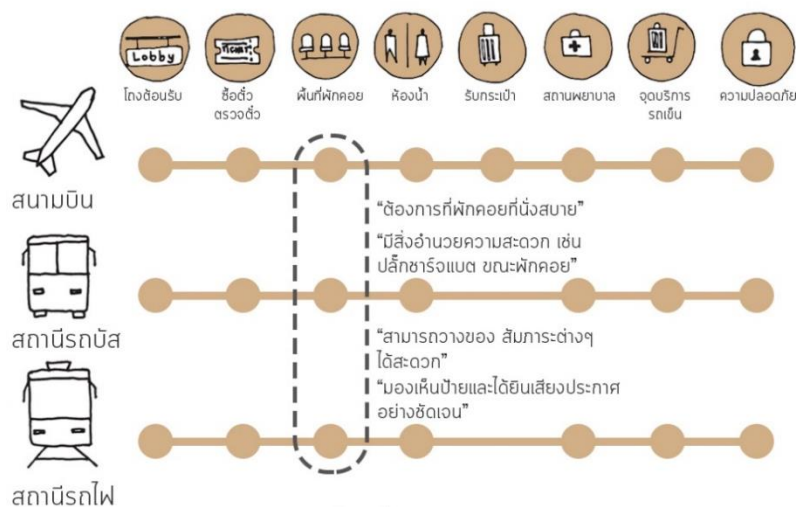

ภาพที่ 16 แสดงกระบวนการ Customer Activity Cycle

ที่มา : ผู้วิจัย

Pre : เมื่อเดินทางมาถึงจังหวัดอุดรธานี

กลุ่มผู้ใช้งานทุกคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่มาถึงจังหวัดอุดรธานี ทั้งด้วยการขนส่งมวลชนและรถโดยสารสาธารณะ ที่กำลังตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี จังหวัดอุดรธานีมีอัตราการเติบโตทางด้านการเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทำให้บริการขนส่งสาธารณะมีผู้ใช้งานเพิ่มมากขึ้น ทั้งสถานีรถไฟ สถานีรถบัส และสนามบิน ที่ทั้งหมดนี้ถือเป็นประตูด่านแรกที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวจากต่างถิ่น และต้อนรับคนอุดรกลับบ้านจากการวิเคราะห์ พื้นที่การใช้งานของทั้ง 3 สถานี

ภาพที่ 17 แสดงการวิเคราะห์พื้นที่การใช้งาน

ที่มา : ผู้วิจัย

จากการวิเคราะห์พบว่า บริเวณที่เหมาะสมที่สุดในการออกแบบพื้นที่วิจัยในครั้งนี้คือพื้นที่พักคอย เพราะเป็นพื้นที่ที่ผู้ใช้งาน สามารถใช้เวลาได้นานที่สุด จึงสามารถรับสารที่ผู้ออกแบบสื่อออกไปได้ชัดเจนที่สุดเช่นกัน

โดยเฉพาะเจาะจงลงไปในพื้นที่พักคอย ของสนามบินอุดรธานี ในส่วนของการคอยผู้โดยสารขาเข้า ที่มีทั้งผู้มารับ และผู้โดยสาร ที่ใช้บริการพื้นที่แห่งนี้ โดยสนามบินอุดรธานี ปัจจุบันมีสายการบินโลว์คอสต์เปิดทำการบิน 5 สายการบิน มากกว่าวันละ 60 เที่ยวบิน และใน 4-5 ปีข้างหน้า อุดรธานีและพื้นที่ใกล้เคียงของภาคอีสานตอนบน จะมีความเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การลงทุน การเดินทางแบบก้าวกระโดด เพราะระบบโลจิสติกส์และโครงข่ายการเดินทางขนส่งต่างๆ เชื่อมโยงกันได้หมด ทั้งโครงการรถไฟความเร็วสูงจากคุนหมิง-สปป.ลาว-ไทย ผ่านอุดรธานี ที่จะเป็ศูนย์กลางการเดินทางทางอากาศของภูมิภาค ซึ่งท่าอากาศยานอุดรธานีอยู่ระหว่างการลงทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพรองรับแล้ว

ภาพที่ 18 แสดงบริเวณพักคอยท่าอากาศยานอุดรธานี ผู้โดยสารขาเข้า
ที่มา : ผู้วิจัย

ไทยสมายล์ (Thai Smile)		Call Center 02-18-8888 / 181		www.thaismile.com	
เที่ยวบิน	วัน/เวลา	เที่ยวบิน	วัน/เวลา	เที่ยวบิน	วัน/เวลา
WE 002	07:00 - 08:30	WE 011	07:30 - 08:15	05:30	ทุกวัน / Daily
WE 004	11:40 - 13:45	WE 005	13:15 - 14:30	06:40	ทุกวัน / Daily
WE 006	14:15 - 15:20	WE 007	15:50 - 17:05	13:50	ทุกวัน / Daily
WE 008	18:35 - 19:40	WE 009	20:10 - 21:15	18:10	ทุกวัน / Daily
WE 010	20:05 - 21:10				

ไทยแอร์เอเชีย (Thai AirAsia)		Call Center 02-55-9999		www.airasia.com	
เที่ยวบิน	วัน/เวลา	เที่ยวบิน	วัน/เวลา	เที่ยวบิน	วัน/เวลา
FD 3348	06:10 - 07:15	FD 3349	07:45 - 08:50	02:40	ทุกวัน / Daily
FD 3352	07:55 - 09:25	FD 3353	09:50 - 10:55	07:50	ทุกวัน / Daily
FD 3354	11:30 - 12:40	FD 3355	13:05 - 14:10	11:05	ทุกวัน / Daily
FD 3358	12:05 - 13:10	FD 3357	18:00 - 19:10	16:00	ทุกวัน / Daily
FD 3356	18:10 - 19:20	FD 3359	19:55 - 21:10	17:55	ทุกวัน / Daily
FD 3350	20:30 - 21:35	FD 3351	22:00 - 23:05	20:00	ทุกวัน / Daily
FD 3170	15:30 - 17:20	FD 3171	17:45 - 19:35	15:45	ทุกวัน / Daily
FD 2001	15:50 - 17:00	FD 2002	14:00 - 15:20	12:00	ทุกวัน / Daily

นกแอร์ (Nok Air)		Call Center 1318		www.nokair.com	
เที่ยวบิน	วัน/เวลา	เที่ยวบิน	วัน/เวลา	เที่ยวบิน	วัน/เวลา
DD 9200	06:00 - 07:05	DD 9201	07:35 - 08:35	05:30	ทุกวัน / Daily
DD 9202	10:15 - 11:20	DD 9203	11:50 - 12:50	09:50	ทุกวัน / Daily
DD 9210	12:20 - 13:25	DD 9211	13:55 - 14:55	11:55	ทุกวัน / Daily
DD 9214	15:30 - 16:35	DD 9215	17:05 - 18:10	15:05	ทุกวัน / Daily
DD 9216	17:25 - 18:30	DD 9217	19:00 - 20:00	17:00	ทุกวัน / Daily
DD 9218	20:10 - 21:10	DD 9219	21:40 - 22:40	19:40	ทุกวัน / Daily
DD 8622	14:40 - 15:15	DD 8623	15:45 - 16:50	13:45	ทุกวัน / Daily
DD 8624	17:20 - 18:35	DD 8625	19:10 - 20:25	17:10	ทุกวัน / Daily

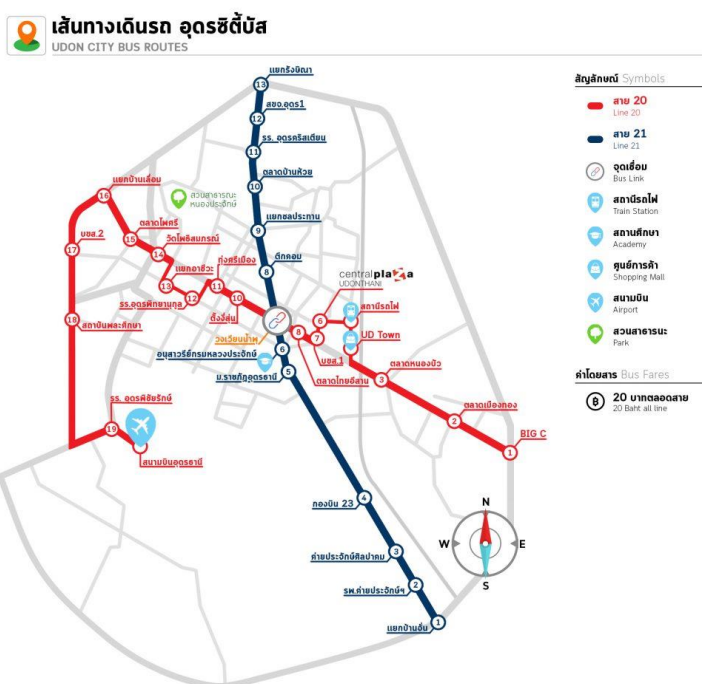
ไทยไลอ้อนแอร์ (Thai Lion Air)		Call Center 02-529-9999		www.lionair.com	
เที่ยวบิน	วัน/เวลา	เที่ยวบิน	วัน/เวลา	เที่ยวบิน	วัน/เวลา
SL 600	06:05 - 07:10	SL 601	07:40 - 08:50	05:40	ทุกวัน / Daily
SL 604	09:45 - 10:55	SL 605	12:00 - 13:10	10:00	ทุกวัน / Daily
SL 606	13:50 - 14:00	SL 607	14:35 - 15:45	12:35	ทุกวัน / Daily
SL 610	15:20 - 16:30	SL 611	17:00 - 18:10	15:00	ทุกวัน / Daily
SL 616	19:40 - 20:50	SL 617	21:20 - 22:30	19:20	ทุกวัน / Daily
SL 990	13:05 - 15:15	SL 991	16:00 - 18:25	14:00	ทุกวัน / Daily

ภาพที่ 19 แสดงเที่ยวบินท่าอากาศยานอุดรธานี

ที่มา : ท่าอากาศยานอุดรธานี กรมท่าอากาศยาน, เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/ud.airport>

During: เมื่อเดินทางอยู่ในจังหวัดอุดรธานี

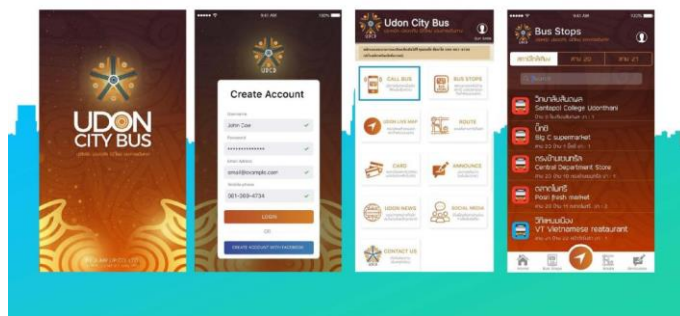
การเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีด้วยรถยนต์ส่วนตัวและรถอูร์ซิตีบัส อูร์ซิตีบัส ให้บริการขนส่งมวลชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ด้วย Smart Bus รถเมล์ปรับอากาศแบบขานต่ำ เอื้อแก่คนชราและผู้พิการ พร้อมระบบ FreeWiFi, CCTV, GPS, APP สามารถเช็คตำแหน่งรถได้ว่าอยู่ตรงไหนและประมาณเวลาในการเข้าป้าย อำนวยความสะดวกสบายและดูแลความปลอดภัยให้แก่ผู้โดยสาร

ภาพที่ 20 แสดงเส้นทางการเดินรถ อูร์ซิตีบัส

ที่มา : อูร์ซิตีบัส, เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <https://www.udoncitybus.com/>

Udon City Bus Application

ภาพที่ 21 แสดงแอปพลิเคชันสำหรับติดตามรถโดยสาร Udon City Bus
ที่มา : อุดรชิตต์บัส, เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <https://www.udoncitybus.com/>
โดยรถ อุดรชิตต์บัส มีจุดรับที่ทำอากาศยานอุดรธานี แต่ยังไม่มีย้ายรถเมล์ที่สวยงามและเป็นหลักแหล่งที่แน่นอน

Post : เมื่อเดินทางกลับจากจังหวัดอุดรธานี

ความประทับใจจากภาพลักษณ์ การต้อนรับ เช่น ชும்ทางเข้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยว บ้ายต้อนรับ หรือแม้แต่บรรยากาศข้างทาง ที่ทำให้น่าจดจำ

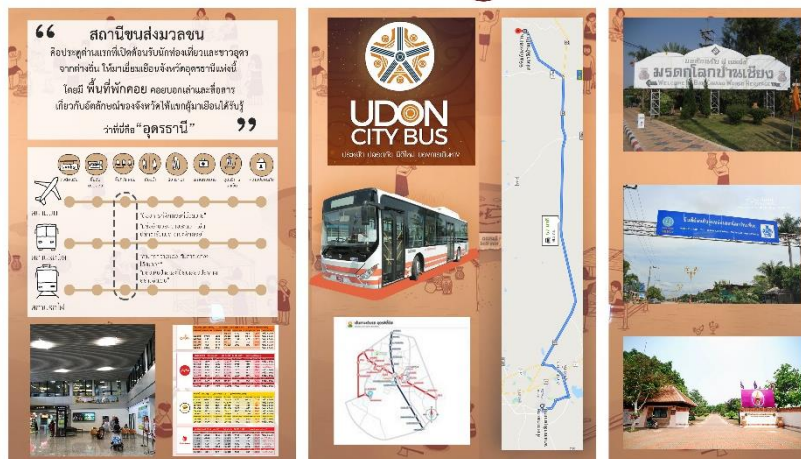
สรุป

USER

Pre Customer is deciding what to do.

During Customer is doing it.

Post Customer is keeping it going.

ภาพที่ 22 แสดงการสรุปกระบวนการ Customer Activity Cycle

ที่มา : ผู้วิจัย

จากข้อมูลทั้งหมดนี้จะนำไปประยุกต์สู่การออกแบบสร้างสรรค์ให้เกิดการเชื่อมต่อของ
ผู้ใช้งาน วนเป็นเส้นทางตั้งแต่เริ่ม มาถึงจังหวัดอุดรธานี เดินทางในจังหวัดอุดรธานี กลับพร้อมความ
พึงพอใจจากจังหวัดอุดรธานี และวนกลับมาที่จังหวัดอุดรธานีอีกครั้ง ทุกชิ้นงานออกแบบสามารถ
สื่อสารถึงบ้านเชียงและนำพาให้คนไปยังพิพิธภัณฑ์บ้านเชียงได้อีกด้วย

บทที่ 3

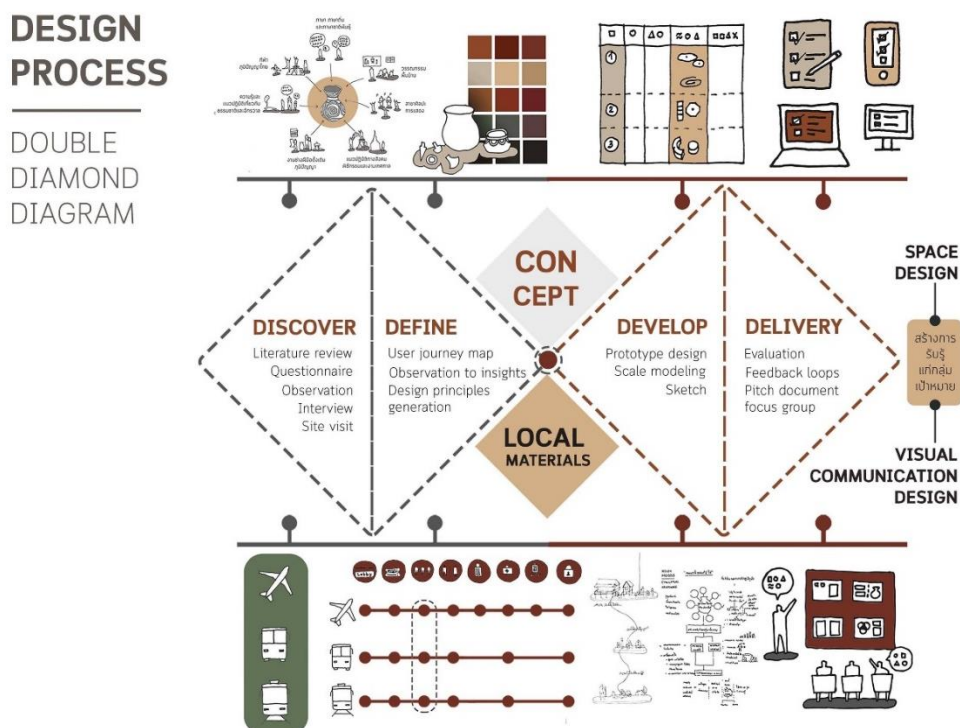
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการทบทวนวรรณกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการสังเคราะห์ข้อมูล

Double Diamond Model

Double Diamond Model เป็นการสร้างไดอะแกรมเพื่ออธิบายทัศนคติและขั้นตอนการทำงาน โดยผสมผสานระหว่างขั้นตอนการทำงาน 4 ขั้นตอนคือ Discover การวิจัยรวบรวมข้อมูล, Define การวิเคราะห์ข้อมูล, Develop การสังเคราะห์ข้อมูล และ Deliver การคัดกรองและทดสอบ เพื่อพัฒนาแนวคิด เข้าด้วยกันกับกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ สู่การออกแบบเป็นผลงานที่สามารถทำให้ผู้คนระลึกถึงการมีตัวตนของบ้านเชียงใหม่ โดยการนำบ้านเชียงใหม่เข้ามาใกล้กับผู้คนมากขึ้น

เมื่อประกอบทั้ง 4 ขั้นตอนต่อเนื่องเข้าด้วยกัน จึงเกิดเป็นไดอะแกรมมีลักษณะที่คล้ายเพชรสองก้อน เป็นที่มาของชื่อเรียก Double Diamond โดยทั้ง 4 ขั้นตอน จะมีรายละเอียดในการทำงานของแต่ละขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไปดังนี้

ภาพที่ 23 แสดงการสรุปกระบวนการ Double Diamond Model

ที่มา : โดยผู้วิจัย

DISCOVER การวิจัยรวบรวมข้อมูล

เป็นขั้นตอนการค้นคว้าหาข้อมูลให้ได้มากพอที่จะนำไปสู่การออกแบบ โดยแบ่งเป็น

Discover Ban Chiang การวิจัยรวบรวมข้อมูลบ้านเชียง

โดยใช้เกณฑ์ในการกำหนดลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.2560 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 วรรคสอง และมาตรา 10(3) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.2559 หมวดหมู่ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จำแนกออกเป็น 7 สาขา ใน 7 สาขานี้สามารถศึกษาได้จากแหล่งชุมชนในบ้านเชียงได้เพียง 5 สาขา ดังนี้

- 1.1 ภาษา ภาษาถิ่นและภาษาชาติพันธุ์ วิเคราะห์ได้ว่าบ้านเชียงเป็นผู้มีความรักสงบ โอ้อ้อมอารี
- 1.2 วรรณกรรมพื้นบ้าน วิเคราะห์ได้ว่า บ้านเชียงเป็นคนพื้นบ้าน เรียบง่าย ถ่อมตน
- 1.3 แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรมและงานเทศกาล วิเคราะห์ได้ว่า บ้านเชียงมีความสนิทสนมรักใคร่และสามัคคีกัน
- 1.4 งานช่างฝีมือดั้งเดิม วิเคราะห์ได้ว่า บ้านเชียงเป็นความสัมพันธ์เครือญาติสังคมไม่รวมศูนย์
- 1.5 ความรู้และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล วิเคราะห์ได้ว่า บ้านเชียงมีโครงข่ายการเชื่อมต่อ ระหว่างคนเป็นและคนตาย

 <p>ภาษา ภาษาถิ่น และภาษาชาติพันธุ์</p>	 <p>วรรณกรรมพื้นบ้าน</p>	 <p>แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรมและงานเทศกาล</p>	 <p>งานช่างฝีมือดั้งเดิม</p>	 <p>ความรู้และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล</p>																
ภาษาไทยพวน	เขียงงาบ	ซัดสิบสอง	ภานะดินเผาการโลกกรรม ผาและสิ่งก่อ	สักเขจากันกับร์ โบราณโกอาหม																
<table border="1"> <tr> <td>คำคำ:</td> <td>คำ:</td> </tr> <tr> <td>กอ</td> <td>วี่</td> </tr> <tr> <td>ข</td> <td>ข่ม</td> </tr> <tr> <td>ง</td> <td>ง้ง</td> </tr> <tr> <td>ง</td> <td>ง้ง</td> </tr> <tr> <td>ง</td> <td>ง้ง</td> </tr> <tr> <td>ง</td> <td>ง้ง</td> </tr> <tr> <td>ง</td> <td>ง้ง</td> </tr> </table>	คำคำ:	คำ:	กอ	วี่	ข	ข่ม	ง	ง้ง	ง	ง้ง	ง	ง้ง	ง	ง้ง	ง	ง้ง				
คำคำ:	คำ:																			
กอ	วี่																			
ข	ข่ม																			
ง	ง้ง																			
ง	ง้ง																			
ง	ง้ง																			
ง	ง้ง																			
ง	ง้ง																			
<p>ผู้มีความรักสงบ โอ้อ้อมอารี</p>	<p>พื้นบ้าน เรียบง่าย สุขุม ถ่อมตน</p>	<p>ความสัมพันธ์สนมรักใคร่ และสามัคคีกัน</p>	<p>ความสัมพันธ์เครือญาติ สังคมไม่รวมศูนย์</p>	<p>โครงข่าย การเชื่อมต่อ</p>																

ภาพที่ 23 กระบวนการ Discover Ban Chiang การวิจัยรวบรวมข้อมูลบ้านเชียง

ที่มา : ผู้วิจัย

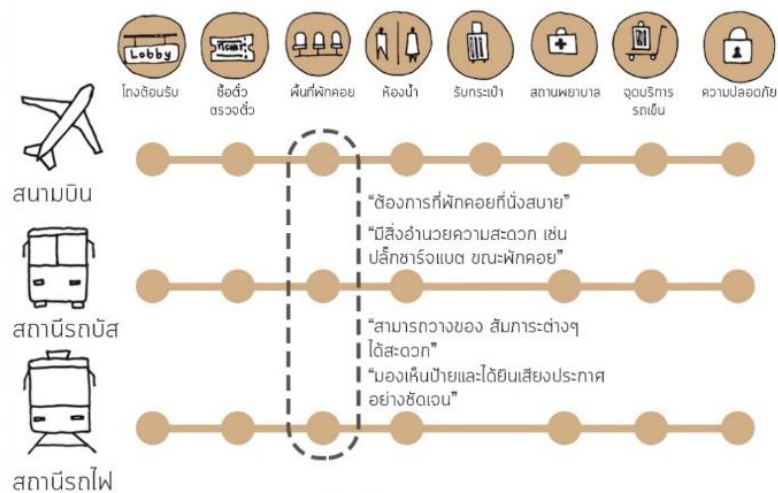
จากการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์มรดกทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมบ้านเชียง สิ่งที่บ้านเชียงมีอย่างโดดเด่นจากมรดกทางภูมิปัญญาที่อื่นคือ โครงข่ายการเชื่อมต่อกับบรรพบุรุษ ความสัมพันธ์เครือญาติในสังคมไม่รวมศูนย์

Discover User การรวบรวมข้อมูลผู้ใช้งานและพื้นที่การออกแบบ

แนวคิด Customer Activity Cycle Pre, During and Post

Pre: เมื่อเดินทางมาถึงจังหวัดอุดรธานี

กลุ่มผู้ใช้งานทุกคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่มาถึงจังหวัดอุดรธานี ทั้งด้วยการขนส่งมวลชนและรถโดยสารสาธารณะ ที่กำลังตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี จังหวัดอุดรธานีมีอัตราการเติบโตทางด้านการเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทำให้บริการขนส่งสาธารณะมีผู้ใช้งานเพิ่มมากขึ้น ทั้งสถานีรถไฟ สถานีรถบัส และสนามบิน ที่ทั้งหมดนี้ถือเป็นประตูด่านแรกที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวจากต่างถิ่น และต้อนรับคนอุดรกลับบ้านจากการวิเคราะห์ พื้นที่การใช้งานของทั้ง 3 สถานี

ภาพที่ 24 แสดงการวิเคราะห์พื้นที่การใช้งาน ในแต่ละสถานีขนส่ง

ที่มา : ผู้วิจัย

จากการวิเคราะห์พบว่า บริเวณที่เหมาะสมที่สุดในการออกแบบพื้นที่วิจัยในครั้งนี้คือ พื้นที่พักรถ เพราะเป็นพื้นที่ที่ผู้ใช้งาน สามารถใช้เวลาได้นานที่สุด จึงสามารถรับสารที่ผู้ออกแบบสื่อออกไปได้ชัดเจนที่สุดเช่นกัน โดยเฉพาะเจาะจงลงไปในพื้นที่พักรถ ของสนามบินอุดรธานี ในส่วนของการคอยผู้โดยสารขาเข้า ที่มีทั้งผู้มารับ และผู้โดยสาร ที่ใช้บริการพื้นที่แห่งนี้ โดยสนามบินอุดรธานี ปัจจุบันมีสายการบินโลว์คอสต์เปิดทำการบิน 5 สายการบิน มากกว่าวันละ 60 เที่ยวบิน

และใน 4-5 ปีข้างหน้า อุดรธานีและพื้นที่ใกล้เคียงของภาคอีสานตอนบน จะมีความเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การลงทุน การเดินทางแบบก้าวกระโดด เพราะระบบโลจิสติกส์และโครงข่ายการเดินทางขนส่งต่าง ๆ เชื่อมโยงกันได้หมด ทั้งโครงการรถไฟความเร็วสูงจากคุนหมิง-สปป.ลาว-ไทย ผ่านอุดรธานี ที่จะป็นศูนย์กลางการเดินทางทางอากาศของภูมิภาค ซึ่งท่าอากาศยานอุดรธานีอยู่ระหว่างการลงทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพรองรับแล้ว (ที่มา:กรมการทำอากาศยานจังหวัดอุดรธานี)

ภาพที่ 25 แสดงบริเวณพักคอยท่าอากาศยานอุดรธานี ผู้โดยสารขาเข้า
ที่มา : ผู้วิจัย

During: เมื่อเดินทางอยู่ในจังหวัดอุดรธานี

การเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานีด้วยรถยนต์ส่วนตัวและรถอูร์ซิตีบัส อูร์ซิตีบัสให้บริการขนส่งมวลชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ด้วย Smart Bus รถเมล์ปรับอากาศแบบขานต่ำ เอื้อแก่คนชราและผู้พิการ พร้อมระบบ FreeWiFi, CCTV, GPS, APP สามารถเช็คตำแหน่งรถได้ว่าอยู่ตรงไหนและประมาณเวลาในการเข้าป้าย อำนวยความสะดวกสบายและดูแลความปลอดภัยให้แก่ผู้โดยสารโดยรถ อูร์ซิตีบัส มีจุดรับที่ท่าอากาศยานอุดรธานี แต่ยังไม่มีย้ายรถเมล์ที่สวยงามและเป็นหลักแหล่งที่แน่นอน

ภาพที่ 26 แสดงรถโดยสารสาธารณะ Udon City Bus

ที่มา : อูร์ซิตีบัส, เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, เข้าถึงได้จาก<https://www.udoncitybus.com/>

Post: เมื่อเดินทางกลับจากจังหวัดอุดรธานี

ความประทับใจจากภาพลักษณ์ การต้อนรับ เช่น ชும்ทางเข้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยว ป้ายต้อนรับ หรือแม้แต่บรรยากาศข้างทาง ที่ทำให้น่าจดจำ

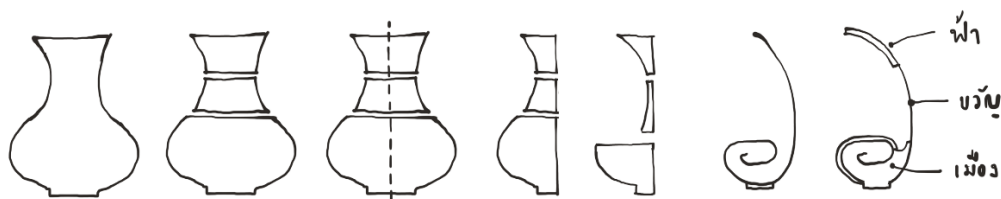

ภาพที่ 27 แสดงชุ้มประตูทางเข้าแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง

ที่มา : UDONTHANI บินเดี่ยวเที่ยวอุดร ตอนพิพิธภัณฑ์บ้านเชียง, เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <https://www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id=patthanid&month=12-2012&date=06&group=22&gblog=31>

Discover Normal Attribute การวิเคราะห์คุณลักษณะของไหบ้านเชียง

จากการวิเคราะห์มรดกทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมบ้านเชียงร่วมกับการวิเคราะห์คุณลักษณะทั่วไปของไหบ้านเชียง

ภาพที่ 28 แสดงการตัดทอนรูปแบบจากคุณลักษณะไหบ้านเชียงสู่การออกแบบอัตลักษณ์

ที่มา : ผู้วิจัย

จากการวิเคราะห์มรดกทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมบ้านเชียง แบ่งส่วนการออกแบบออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนฟ้า - ชั้นที่ค้อยปิดกัน แต่ปกคลุม มีแสงสว่างเรืองรอง

ส่วนขั้ว - ตัวกลางโครงสร้างที่เชื่อมต่อระหว่างฟ้ากับเมือง

ส่วนเมือง - ฐาน ชั้นล่าง ที่มั่นคง

DEFINE การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์และสรุปประเด็นสำคัญจากข้อมูลที่ได้มา โดยแบ่งเป็น

Define Ban Chiang การวิเคราะห์ข้อมูลบ้านเชียง

1.1 โครงข่าย การเชื่อมต่อระหว่าง ฟ้า-ขวัญ-เมือง ผู้วิจัยตีความ (Interpret/Analogy) ว่าเป็น

ฟ้า หมายถึง ผ้าชั้นบน ชั้นที่คอยปิดบัง และมีแสงสว่างเรืองรอง ซึ่งแปรรูป(Transform) ด้วยทัศนธาตุ(Visual Element) และเครื่องมือ(Implement)ที่ได้ คือ ผ้าแพดานอาคาร ขวัญ หมายถึง ตัวกลางการเชื่อมต่อ ซึ่งแปรรูปด้วยทัศนธาตุ เครื่องมือที่ได้คือ โครงสร้างเชื่อมต่อระหว่างผ้าและฐาน

เมือง หมายถึง ชุมชน การแผ่ขยาย ซึ่งแปรรูปด้วยทัศนธาตุ และเครื่องมือที่ได้คือ ฐานที่สามารถเชื่อมต่อและแผ่ขยายได้

1.2 การเชื่อมต่อกับบรรพบุรุษ ชุง สายแนน สายสัญญาณ

ผู้วิจัยตีความ(Interpret/Analogy)ว่าเป็น สื่อกลางในการสื่อสารระหว่างมนุษย์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นตัวกลางให้ขวัญมายึดเกาะ ซึ่งแปรรูป(Transform) ด้วยทัศนธาตุ(Visual Element) และเครื่องมือ(Implement)ที่ได้ คือ สายส่งสัญญาณ และ Internet wifi

1.3 ความสัมพันธ์เครือญาติ

ผู้วิจัยตีความ(Interpret/Analogy)ว่าเป็น ความใกล้ชิด ความสนิทสนม ซึ่งแปรรูป(Transform) ด้วยองค์ประกอบศิลป์ และ Inclusive design และเครื่องมือ(Implement)ที่ได้ คือ อารมณ์ความรู้สึกอบอุ่น เฟอร์นิเจอร์ เส้น โค้ง ที่ดูอบอุ่น เป็นมิตร นำใกล้ชิด รูปทรง ที่เชื่อมต่อกัน และสามารถทำให้คนมีปฏิสัมพันธ์กันได้

1.4 สังคมไม่รวมศูนย์

ผู้วิจัยตีความ(Interpret/Analogy)ว่าเป็น ความเท่าเทียมกัน ความสงบสุข ซึ่งแปรรูป(Transform) ด้วย Service design เครื่องมือ(Implement)ที่ได้ คือ โปรแกรมการจัดการและความเท่าเทียมในการใช้งาน

สีที่ใช้ในการออกแบบเป็นการดูค่าสีเฉลี่ยของ ชิ้นงานทุกชิ้น ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเชียง ทั้งเครื่องปั้นดินเผา สำริด และอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ทุกชนิด แปลงออกมาเป็นค่า Pantone ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ง่าย

KEYWORD	INTERPRET	THEORY	TRANSFORM	IMPLEMENT
โครงข่าย -ฟ้า -ขวัญ -เมือง (Community)	ฟ้า: ฟ้า, ชั้นที่คอยปิดบัง แผ่ปกคลุม, แสงสว่าง ขวัญ : ตัวกลางเชื่อมต่อ เกาะบนสายแวน เมือง : ชุมชน แผ่ขยาย	องค์ประกอบศิลป์ คัมภีร์โบราณ- ไทอาม		<u>Ceiling</u> <u>Structure</u> <u>Base position</u>
การเชื่อมต่อ กับบรรพบุรุษ -รุ่ง -สายแวน สายสัญญาณ -ลาวลายบนไหม	-สื่อกลางในการสื่อสาร ระหว่างมนุษย์กับสิ่ง สักตสิทธ์/ผู้ที่ล่วงลับ -เส้นใยให้ขวัญยึดเกาะ	องค์ประกอบศิลป์	Cyber space 	<u>Internet wifi</u> <u>Electrical</u> <u>system</u>
ความสัมพันธ์ เครือญาติ	-ความใกล้ชิด -สนิทสนม -ความสงบ	Inclusive Design องค์ประกอบศิลป์		<u>Mood</u> <u>Furniture</u>
สังคม ไม่รวมศูนย์	-ความเท่าเทียม -ความสงบ	ทฤษฎีสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล	Service Design	<u>Management</u>

ภาพที่ 29 แสดงกระบวนการแปรรูปเพื่อหาเครื่องมือในการออกแบบ

ที่มา : ผู้วิจัย

Define User การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ใช้งาน

Pre: เมื่อเดินทางมาถึงจังหวัดอุดรธานี ผู้ใช้งานรับรู้จาก พื้นที่พักคอยในท่าอากาศยานอุดรธานี (Waiting Area)

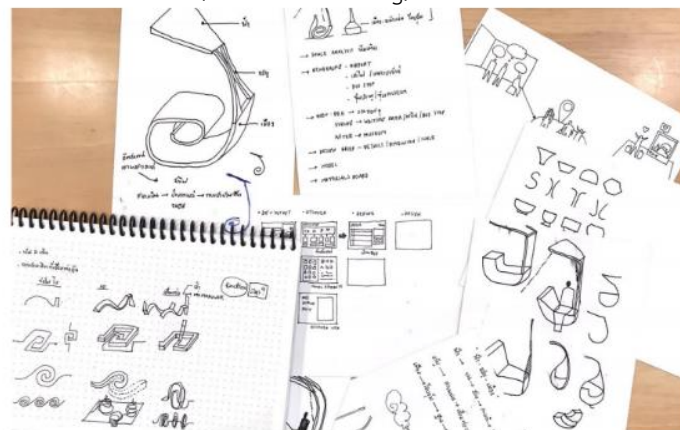
During: เมื่อเดินทางอยู่ในจังหวัดอุดรธานี ผู้ใช้งานรับรู้ผ่านป้ายรอรถเมล์ (Bus Stop) ไฟถนน (Street Lamp)

Post: เมื่อเดินทางกลับจากจังหวัดอุดรธานี ผู้ใช้งานรับรู้ผ่าน เสาไฟฟ้า ชุมเข้า-ออก สถานที่ท่องเที่ยว

DEVELOP

เป็นขั้นตอนการหาทางเลือกของแนวคิดในการออกแบบที่เป็นไปได้ให้ได้มากที่สุด โดยใช้กระบวนการ

- วาดภาพร่าง (Sketch)
- ออกแบบ แบบจำลอง (Prototype design)
- การทำแบบจำลอง (Scale modeling)

ภาพที่ 30 แสดงภาพร่างในกระบวนการ Develop

DELIVER

เป็นขั้นตอนการรวบผลงานแนวคิดต่าง ๆ เข้ามาเป็นการบริการที่ดีที่สุดเพื่อส่งมอบสู่กลุ่มเป้าหมาย

ด้วยกระบวนการ

- Feedback loops ผ่านการทำแบบสำรวจ จาก ผู้เชี่ยวชาญ ด้านต่างๆในจังหวัดอุดรธานี
- Pitch document focus group โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปการออกแบบ

ภาพที่ 31 แสดงกระบวนการ Pitch document focus group
การสร้างการรับรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย

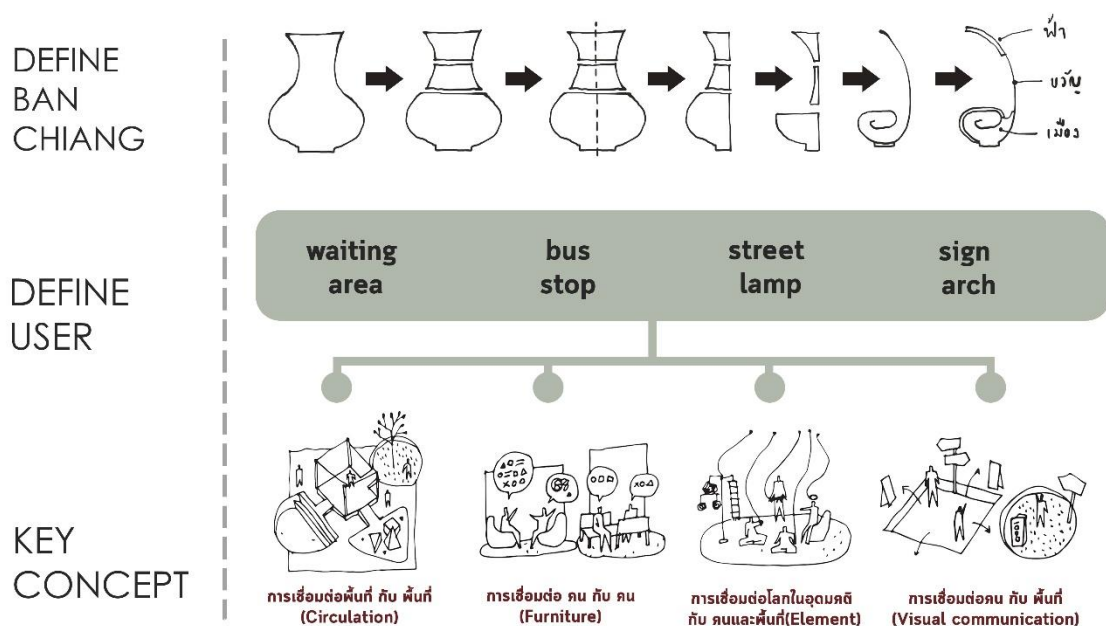
โดยผู้วิจัยได้แบ่งเป็น

- Space design
- Visual communication design

บทที่ 4

ประยุกต์สู่การออกแบบสร้างสรรค์

สรุปประเด็นในการออกแบบ

ภาพที่ 32 แสดงการสรุปประเด็นในการออกแบบโดยผู้วิจัย

จากการวิเคราะห์ผู้ใช้งานทั้งนักท่องเที่ยวและคนจังหวัดอุดรธานี ผสานกับแนวความคิดพื้นที่-เชื่อมต่อ-ความสัมพันธ์ รวมถึงการวิเคราะห์คุณลักษณะไพบ้านเชียง ดัดทอนสู่การออกแบบอัตลักษณ์ จึงสรุปประเด็นการออกแบบได้ดังนี้

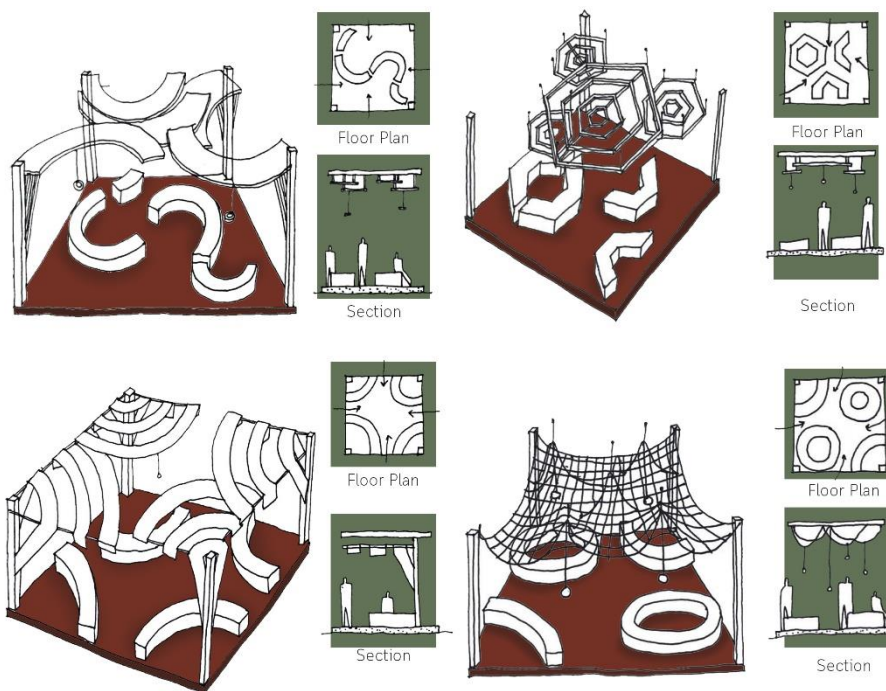
การเชื่อมต่อ พื้นที่ กับพื้นที่ จากพื้นที่พักผ่อน ไปยังส่วนใช้งาน พื้นที่อื่น

การเชื่อมต่อ คน กับ คน ด้วยเฟอร์นิเจอร์ที่สามารถเห็นหน้า พูดคุยแบบ face to face เคลื่อนย้ายและปรับพื้นที่ใช้งานได้จากการออกแบบ แบบModular สามารถนำรูปแบบเฟอร์นิเจอร์นี้ไปใช้ในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของอุดรธานีต่อไป เช่น ในสำนักงานราชการ หรือห้างสรรพสินค้า พื้นที่สาธารณะอื่น ๆ

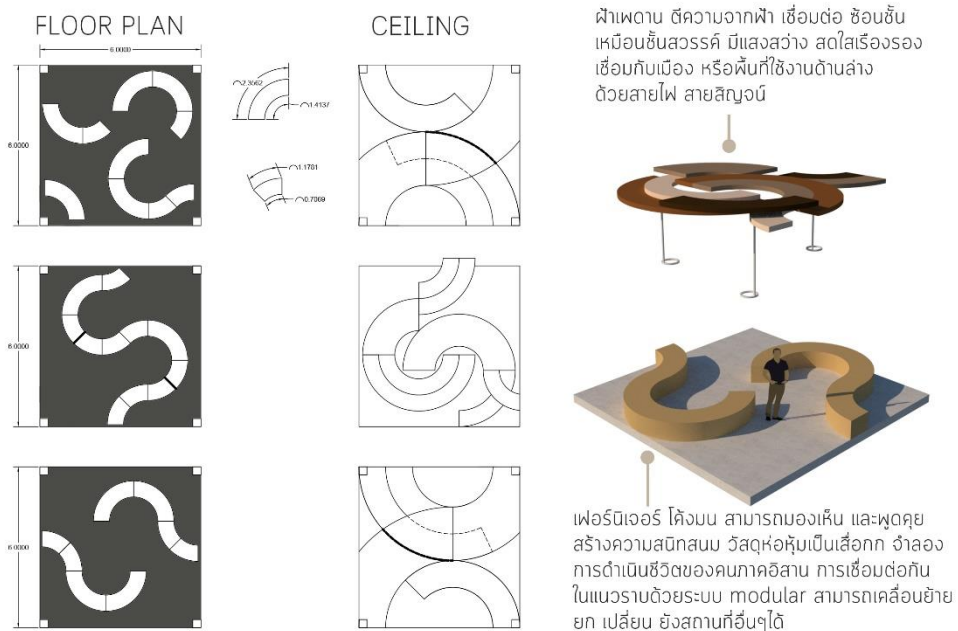
การเชื่อมต่อโลกในอุดมคติกับ คนและพื้นที่ ด้วยสายสัญญาณการเชื่อมต่อแบบไร้สาย

การเชื่อมต่อคน กับ พื้นที่ ตัวงานสามารถ “สื่อสาร” เพื่อให้คนเชื่อมต่อไปยัง “พื้นที่บ้านเชียง” ได้ด้วยตัวเอง โดยการนำอัตลักษณ์เข้าไปใกล้ผู้คนไปตลอดทาง

การนำเสนอแบบร่างผลงานการออกแบบครั้งที่ 1

ภาพที่ 33 แบบSketch ครั้งที่ 1

ภาพที่ 34 แบบSketch Detail ครั้งที่ 1

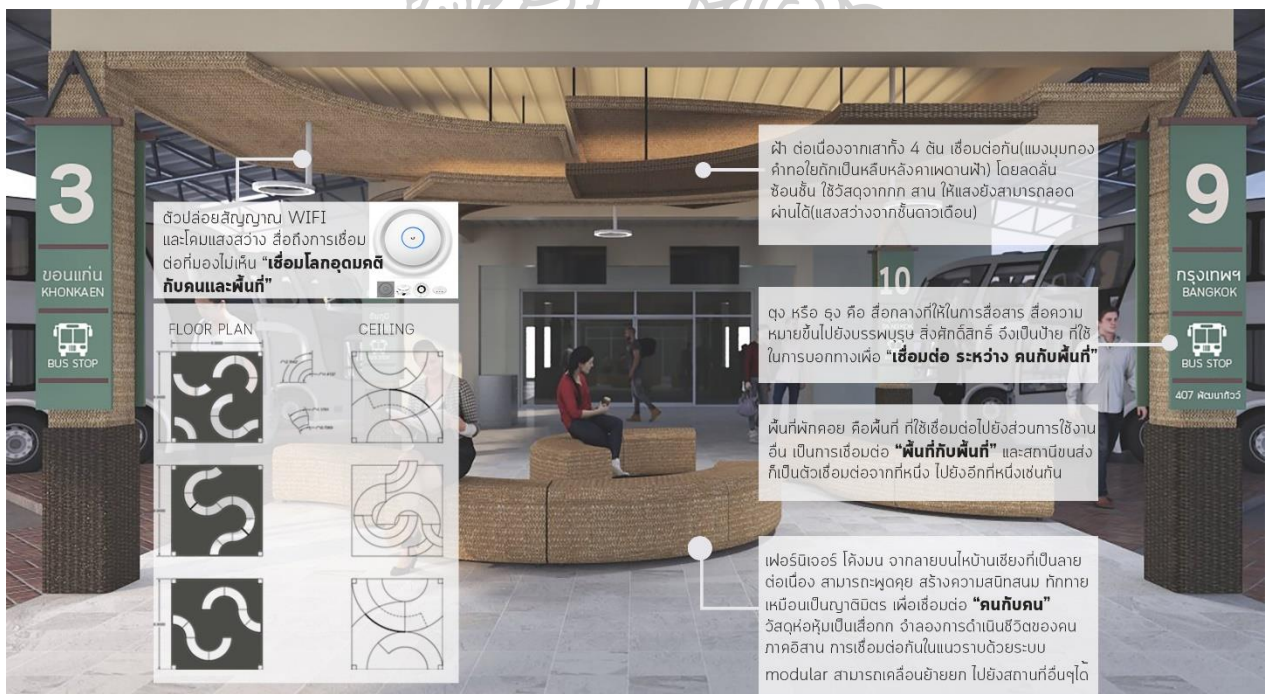
ภาพที่ 35 แบบร่างการออกแบบสถานีรถโดยสารประจำทางครั้งที่ 1

ภาพที่ 36 แบบร่างการออกแบบสถานีรถไฟครั้งที่ 1

ภาพที่ 37 แบบร่างการออกแบบพื้นที่พักผ่อนทำอากาศยานครั้งที่ 1

ภาพที่ 38 สรุปแบบร่างการออกแบบครั้งที่ 1

ข้อเสนอแนะจากการตรวจความคืบหน้าครั้งที่ 1

ท่านคณะกรรมการต่างลงความเห็นเป็นเสียงเดียวกันว่า ในส่วนของผลงานการออกแบบยังไม่สามารถ ดึงเอาอัตลักษณ์จากการวิเคราะห์ในส่วนข้อมูลมาใช้ได้อย่างเต็มที่ ทำให้งานออกแบบที่ออกมายังไม่มีกลิ่นอายของความเป็นจังหวัดอุดรธานี

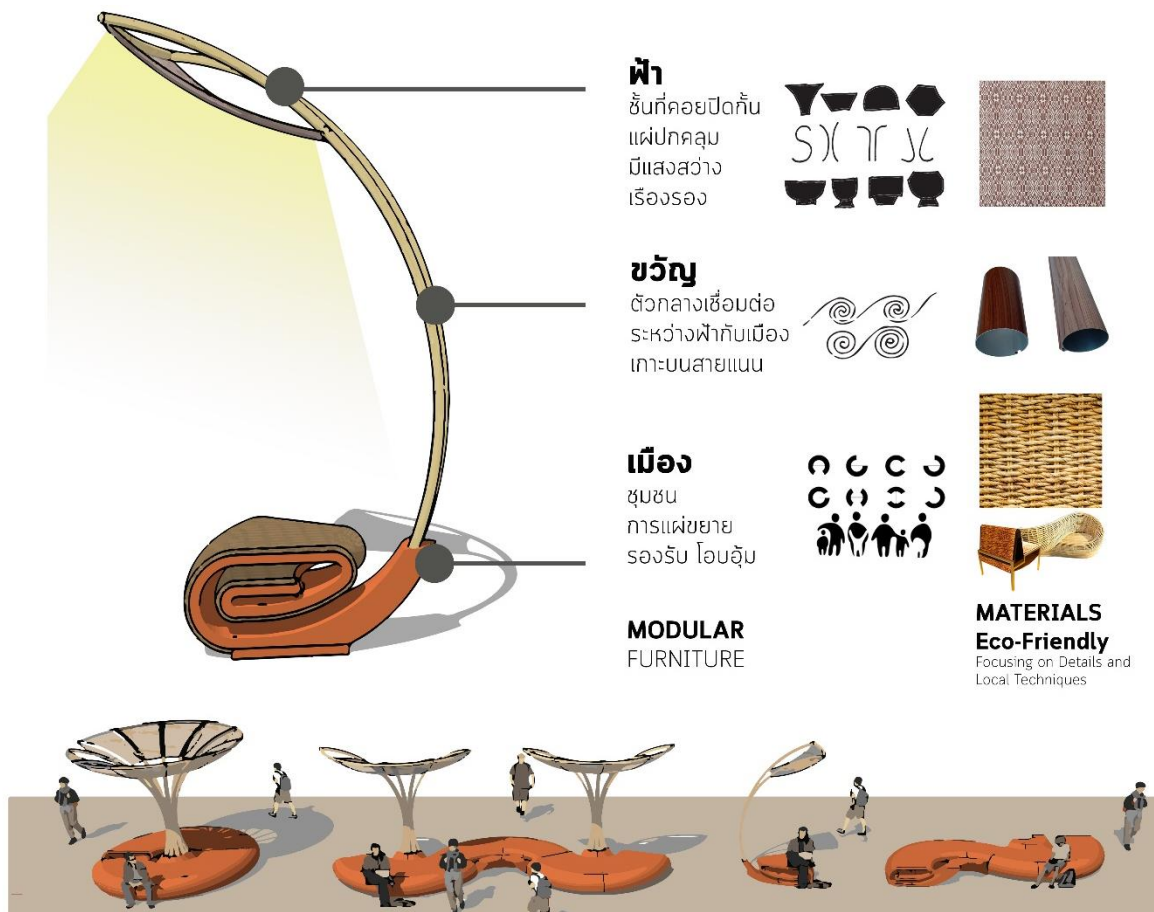
การนำเสนอแบบร่างผลงานการออกแบบครั้งที่ 2

ภาพที่ 39 ภาพร่างการออกแบบครั้งที่ 2

ออกแบบโดยเน้นการใช้เส้น ที่เชื่อมต่อกันเป็นหลัก ทั้งในแนวตั้งและแนวนอน เส้นแนวนอน แสดงถึงลำดับขั้นบรรณทางสังคม ซึ่งพัฒนาการบ้านเชียงไม่ซับซ้อน เป็นสังคมเรียบง่าย จึงไม่เหมาะสม เส้นแนวตั้งเหมือนพานคว่ำ เนื่องจากทรงด้านล่างที่เป็นที่นั่งดูเป็นมวล สีเข้มมากเกินไป

จากการปรับปรุงแบบร่าง

ภาพที่ 40 Concept Design

แยกการออกแบบเป็น 3 ส่วน คือ ฟ้า-ขวัญ-เมือง

ส่วนฟ้า - ชั้นที่คอยปิดกั้น แผ่ปกคลุม มีแสงสว่างเรืองรอง

ส่วนขวัญ - ตัวกลางโครงสร้างที่เชื่อมต่อระหว่างฟ้ากับเมือง

ส่วนเมือง - ฐาน ชั้นล่าง ที่มั่นคง

โดยตัวฐานสามารถเชื่อมต่อกันได้ เป็นการออกแบบด้วยระบบ Modular สามารถนำรูปแบบเฟอร์นิเจอร์นี้ไปใช้ในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของอุทยานต่อไป เช่น ในสำนักงานราชการ หรือ ห้างสรรพสินค้า พื้นที่สาธารณะอื่น ๆ

ภาพที่ 41 ทศนียภาพพื้นที่พักคอยท่าอากาศยานอุดรธานี

ภาพที่ 42 ทศนียภาพป้ายรถประจำทาง

ภาพที่ 43 ทศนียภาพเสาไฟฟ้าและซุ้มป้ายทางเข้าบ้านเชียง

ภาพที่ 44 ทศนียภาพเสาไฟฟ้าและซุ้มป้ายทางเข้าบ้านเชียง 2

รายละเอียดการออกแบบและการดูแลรักษา
เฟอร์นิเจอร์พื้นที่พักผ่อนท่าอากาศยานอุดรธานี

ภาพที่ 45 รายละเอียดการออกแบบเฟอร์นิเจอร์พื้นที่พักผ่อน

วัสดุการออกแบบแยกเป็น 3 ส่วน คือ ฟ้ายาว-เมือง

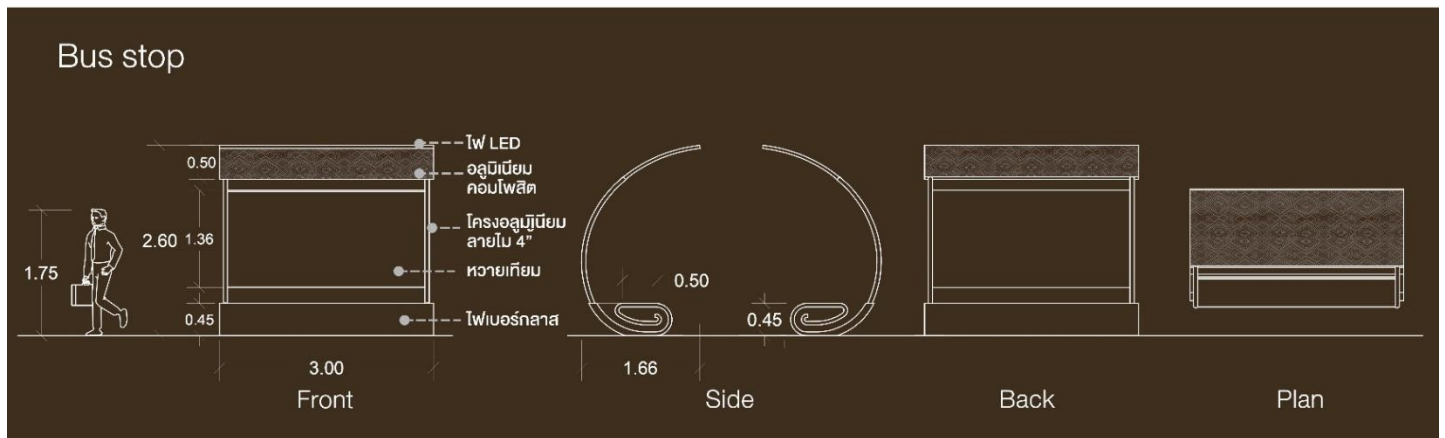
ส่วนฟ้ายาว - อลูมิเนียมลายไม้ ซึ่งด้วยผ้าหมีขัดที่โปร่งแสง เพื่อให้แสงสว่างภายในอาคารสามารถทะลุลอดลงมาได้

ส่วนฟ้ายาว - โครงอลูมิเนียมลายไม้

ส่วนเมือง - โครงไม้เนื้อแข็ง คลุมด้วยหวายหรือกก สานบนตัวโครง เป็นวัสดุที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น มีกลิ่นอายของวิถีชีวิตชาวอุดรธานี เฟอร์นิเจอร์ตั้งภายในอาคาร เน้นน้ำหนักเบาเพื่อสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายปรับเปลี่ยน

การดูแลรักษา ในส่วนที่นั่ง ปิดช่องระหว่างโครงไม้ลายกันหอย เพื่อไม่สามารถทิ้งขยะลงไปได้ และลดการสะสมของคราบสกปรก

ป้ายรอรถสาธารณะ

ภาพที่ 46 รายละเอียดการออกแบบป้ายรอรถสาธารณะ

วัสดุการออกแบบแยกเป็น 3 ส่วน คือ ฟ้าย-ขวัญ-เมือง

ส่วนฟ้าย - อลูมิเนียมคอมโพสิต ลายผ้าหมีขีดที่เบาและกันแดดกันฝน ซ่อนไฟ LED ส่องสว่างในเวลากลางคืน

ส่วนขวัญ - โครงอลูมิเนียมลายไม้ และหวายเทียม เพื่อติดประกาศต่างๆ

ส่วนเมือง - ไฟเบอร์กลาส ที่ทนแดดทนฝน

การดูแลรักษา แก้วอึ้งเป็นลักษณะโค้งมนที่ไม่สามารถนั่งนานๆหรือนอนได้ เพื่อป้องกันการใช้เป็นพื้นที่พักพิง ไฟเบอร์กลาสสามารถฉีบน้ำชะล้างคราบสกปรกได้

ซุ้มป้ายทางเข้า และเสาไฟถนน

ภาพที่ 47 รายละเอียดการออกแบบเสาไฟฟ้าและซุ้มทางเข้า

ซุ้มทางเข้า

วัสดุการออกแบบแยกเป็น 3 ส่วน คือ ฟ้า-ขวัญ-เมือง

ส่วนฟ้า - โครงเหล็กกลม 4" ถักเพื่อรับน้ำหนักป้าย ซ่อนไฟ LED สองป้าย

ส่วนขวัญ - โครงเหล็กกลม 4" ถักเพื่อรับน้ำหนักป้าย

ส่วนเมือง - โครงเหล็กขนาดใหญ่ เพื่อการรับน้ำหนักที่มั่นคง

เสาไฟถนน

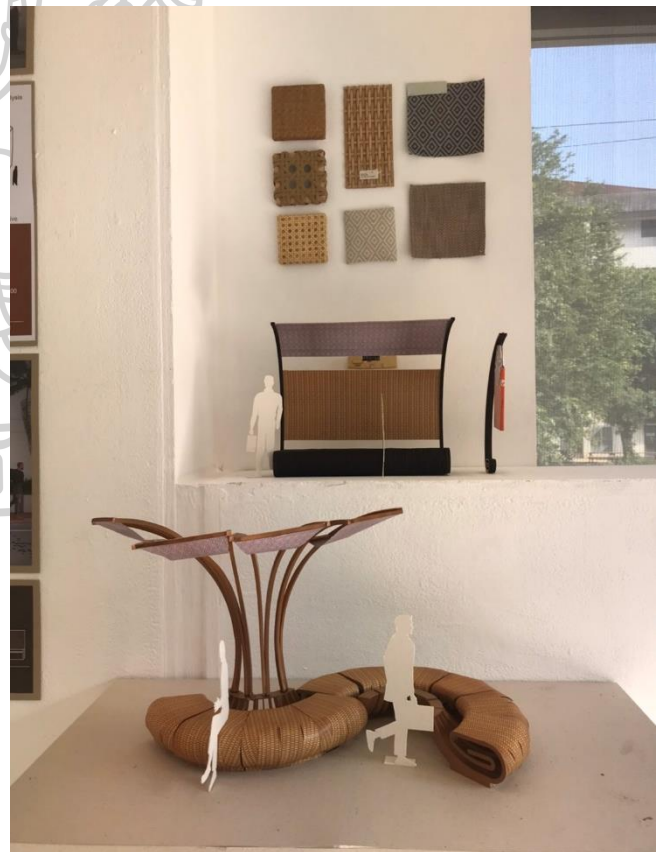
วัสดุการออกแบบแยกเป็น 3 ส่วน คือ ฟ้า-ขวัญ-เมือง

ส่วนฟ้า - โครงอลูมิเนียม ไฟ LED

ส่วนขวัญ - โครงอลูมิเนียม

ส่วนเมือง - โครงเหล็กแผ่น เพื่อการรับน้ำหนักที่มั่นคง

Model

ภาพที่ 48 รูปจำลองตัวอย่างงานออกแบบ

งานออกแบบเพิ่มเติม

จากการนำเส้นของรูปทรงการออกแบบมาทำเป็นรูป 2 มิติ ผ่านการวางต่อลายซ้ำๆ จนเกิดลวดลายใหม่ นำไปประยุกต์ใช้เป็นกรงเหล็กกัน ลายเหล็กดัด ลายผ้า หรือลายทางเท้าของจังหวัดอุดรธานี เป็นต้น

ภาพที่ 49 การออกแบบเพิ่มเติมจากแนวคิดหลัก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จำนวนชิ้นงานในการออกแบบทั้งหมด 4 ชิ้น โดยเรียงตามการเข้าถึงของผู้ใช้งานผ่านกระบวนการ Customer Activity Cycle Pre, During and Post ดังนี้

Pre : เมื่อเดินทางมาถึงจังหวัดอุดรธานี

สู่การออกแบบพื้นที่พักคอย (Waiting area) ภายในท่าอากาศยานจังหวัดอุดรธานี ภายใต้แนวคิด การเชื่อมต่อ พื้นที่ กับพื้นที่ จากพื้นที่พักคอย ไปยังส่วนใช้งาน พื้นที่อื่น การเชื่อมต่อ คน กับ คน ด้วยเฟอร์นิเจอร์ที่สามารถเห็นหน้า พูดคุยแบบ face to face การเชื่อมต่อโลกในอุดมคติกับ คนและพื้นที่ ด้วยสายสัญญาณการเชื่อมต่อแบบไร้สาย การเชื่อมต่อคน กับ พื้นที่ ด้วยการสื่อถึงอัตลักษณ์ของบ้านเชียง ทำให้คนนึกถึงบ้านเชียง

During: เมื่อเดินทางอยู่ในจังหวัดอุดรธานี

สู่การออกแบบป้ายรถโดยสารประจำทาง (Bus stop) ภายใต้แนวคิด การเชื่อมต่อ พื้นที่ กับพื้นที่ จากพื้นที่รถโดยสาร ไปยังสถานที่อื่นภายในจังหวัด การเชื่อมต่อคน กับ พื้นที่ ด้วยการสื่อถึงอัตลักษณ์ของบ้านเชียง ทำให้คนนึกถึงบ้านเชียง

Post : เมื่อเดินทางกลับจากจังหวัดอุดรธานี

สู่การออกแบบเสาไฟถนน(Street lamp) และ ซุ้มประตูทางเข้าแหล่งมรดกโลกบ้านเชียง (Sign arch) ภายใต้แนวคิด การเชื่อมต่อคน กับ พื้นที่ ด้วยการสื่อถึงอัตลักษณ์ของบ้านเชียง ทำให้คนนึกถึงบ้านเชียง

จากการออกแบบในกระบวนการ Customer activity cycle Pre, During, Post ทั้งหมด ตัวงานสามารถ “สื่อสาร” เพื่อให้คนเชื่อมต่อไปยัง “พื้นที่” ได้ด้วยตัวเอง โดยการนำอัตลักษณ์เข้าใกล้ผู้คนไปตลอดทาง โดยสามารถรับรู้ได้ทั้งในระยะใกล้ที่สัมผัสได้ อย่างเฟอร์นิเจอร์ รับรู้ในระยะใกล้ที่อาจจะสัมผัสได้หรือไม่ได้ อย่างป้ายรถโดยสารประจำทาง รับรู้ได้ในระยะไกลแค่สัมผัสได้เพียงมองเห็น อย่างเสาไฟฟ้า และซุ้มประตูทางเข้า และที่สำคัญที่สุด คือการได้รับรู้ถึงการมีตัวตนอยู่ของ “บ้านเชียง”

แบบประเมินผลงานออกแบบ เพื่อนำเสนออัตลักษณ์จังหวัดอุดรธานี

ผู้ประเมิน.....
ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....

การออกแบบ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การจัดวางองค์ประกอบ ที่เหมาะสมกับพื้นที่					
ความสวยงามของชิ้นงาน					
ความเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย					
สามารถแสดงถึงอัตลักษณ์ของบ้านเชียง ได้ชัดเจน					
เนื้อหา					
เนื้อหาถูกต้องเหมาะสม					
เข้าใจได้ง่าย					
ผ่านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปความ					
ประโยชน์					
สร้างคุณค่าให้แก่พื้นที่					
สร้างความภูมิใจให้กับคนอุดรธานี					
สร้างการรับรู้ ภาพจำ อัตลักษณ์อุดรธานี แก่นักท่องเที่ยว					

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แบบประเมินผลงานออกแบบ เพื่อนำเสนออัตลักษณ์จังหวัดอุดรธานี

ผู้ประเมิน.....นางประวิทย์ ฤกษ์ศิริรัมย์
ตำแหน่ง.....ผอ.สำนักงานศิลปวัฒนธรรม.....หน่วยงาน.....เทศบาลนครอุดรธานี

การออกแบบ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การจัดวางองค์ประกอบ ที่เหมาะสมกับพื้นที่	✓				
ความสวยงามของชิ้นงาน		✓			

แบบประเมินผลงานออกแบบ เพื่อนำเสนออัตลักษณ์ จังหวัดอุดรธานี

หัวข้อ : โครงการศึกษาคุณลักษณะโบราณเว็ดถุบ้านเชียง เพื่อนำเสนออัตลักษณ์จังหวัดอุดรธานี

โดย : ศิรญา อินทะชุน

สาขาวิชา : ศิลปะการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ประเมิน *

ปลงชัย ชัยจรรรัตน์

ตำแหน่ง/หน่วยงาน *

NOIR ROW ART SPACE

แบบประเมินด้านการออกแบบ

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การจัดวางองค์ประกอบ ที่เหมาะสมกับพื้นที่	☒	☐	☐	☐	☐
ความสวยงามของชิ้นงาน	☐	☒	☐	☐	☐
ความเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย	☒	☐	☐	☐	☐
สามารถแสดงถึงอัตลักษณ์ของบ้านเชียง ได้ชัดเจน	☐	☒	☐	☐	☐

แบบประเมินด้านเนื้อหา

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เนื้อหาถูกต้องเหมาะสม	☐	☒	☐	☐	☐
เข้าใจได้ง่าย	☐	☒	☐	☐	☐
ผ่านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปความ	☐	☒	☐	☐	☐

แบบประเมินด้านประโยชน์

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
สร้างคุณค่าให้แก่พื้นที่	☐	☐	☐	☒	☐
สร้างความภูมิใจให้กับคนอุดรธานี	☐	☐	☒	☐	☐
สร้างการรับรู้ ภาพจำ อัตลักษณ์ อุดรธานี แก่นักท่องเที่ยว	☒	☐	☐	☐	☐

แบบประเมินผลงานออกแบบ เพื่อนำเสนออัตลักษณ์จังหวัดอุดรธานี

หัวข้อ : โครงการศึกษาคูณลักษณ์โบราณวัตถุบ้านเชียง เพื่อนำเสนออัตลักษณ์จังหวัดอุดรธานี

โดย : ศิรญา อินทะชน

สาขาวิชา : ศิลปะการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ประเมิน *

Jittiporn Suphajaraphun

ตำแหน่ง/หน่วยงาน *

Guest services assistant

แบบประเมินด้านการออกแบบ

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การจัดวางองค์ประกอบ ที่เหมาะสมกับพื้นที่	☒	☐	☐	☐	☐
ความสวยงามของชิ้นงาน	☐	☒	☐	☐	☐
ความเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย	☒	☐	☐	☐	☐
สามารถแสดงถึงอัตลักษณ์ของบ้าน เชียง ได้ชัดเจน	☒	☐	☐	☐	☐

แบบประเมินด้านเนื้อหา

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เนื้อหาถูกต้องเหมาะสม	☒	☐	☐	☐	☐
เข้าใจได้ง่าย	☒	☐	☐	☐	☐
ผ่านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปความ	☒	☐	☐	☐	☐

แบบประเมินด้านประโยชน์

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
สร้างคุณค่าให้แก่พื้นที่	☒	☐	☐	☐	☐
สร้างความภูมิใจให้กับคนอุดรธานี	☒	☐	☐	☐	☐
สร้างการรับรู้ภาพจำ อัตลักษณ์อุดรธานี แก่นักท่องเที่ยว	☐	☒	☐	☐	☐

ข้อเสนอแนะ

มีการจัดสรรพื้นที่ที่สวยงามเป็นสัดส่วน อีกทั้งมีลายบ้านเชียงสะท้อนความเป็นจังหวัดอุดรธานีได้ชัดเจน

รายการอ้างอิง

- jintana. (2561). เครื่องปั้นดินเผา จากอดีตสู่ปัจจุบัน เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2562 เข้าถึงได้จาก <http://web2.stou.ac.th/oce/edupark/?p=1135>.
- กรณิศ รัตนามัทธนะ. (2561). คนค้นคน เรื่องราวของนักโบราณคดีอเมริกัน และวัยรุ่นอเมริกันผู้สะดุดล้มไปเจอเศษเครื่องปั้นที่ทำให้ บ้านเชียง กลายเป็นแหล่งโบราณคดีสำคัญของโลก เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2561 เข้าถึงได้จาก <https://readthecloud.co/scoop-banchiang/>.
- ณัฐพร ตรีสุริยาแสงโชติ. (2559). การศึกษาอัตลักษณ์จังหวัดอุดรธานี สู่การออกแบบภายในสถานีรถไฟทางคู่จังหวัดอุดรธานี (ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการออกแบบ), มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ท่าอากาศยานอุดรธานี กรมท่าอากาศยาน. (2562). เที่ยวบินท่าอากาศยานอุดรธานี เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2562 เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/ud.airport>.
- บุษยามาส แดงขำ. (2556). กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2562 เข้าถึงได้จาก <https://www.sac.or.th/databases/ethnic-groups/ethnicGroups/83>.
- พงศ์พรหม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. (2559). ภาพ นิมิต และสัญลักษณ์ เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2562 เข้าถึงได้จาก <https://pongprom.wordpress.com/2016/07/17/07-%e0%b8%a0%e0%b8%b2%e0%b8%9e-%e0%b8%99%e0%b8%b4%e0%b8%a1%e0%b8%b4%e0%b8%95-%e0%b9%81%e0%b8%a5%e0%b8%b0%e0%b8%aa%e0%b8%b1%e0%b8%8d%e0%b8%a5%e0%b8%b1%e0%b8%81%e0%b8%a9%e0%b8%93%e0%b9%8c/>.
- ภูวนาท รัตนรังสิกุล. การวิเคราะห์คุณลักษณะทั่วไป (*Normal-Attribute*).
- มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. หมวดหมู่ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2562 เข้าถึงได้จาก <http://ich.culture.go.th/index.php/th/ich/categories>.
- รณี เลิศเลื่อมใส. (2544). ฟ้า-ขวัญ-เมือง จักรวาลทัศน์ดั้งเดิมของไทย: ศึกษาจากคัมภีร์โบราณไทอาหม กรุงเทพฯ: โครงการวิถีทรรศน์.
- สำนักศิลปะและวัฒนธรรม. (2559). ตำนานหนุ่มเชียงงาม เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2562 เข้าถึงได้จาก <http://academic.udru.ac.th/~culture/?p=1186>.
- สุมิตร ปิติพัฒน์, & ปรีชา กาญจนาคม. (2517). รายงานการศึกษาชุมชนและชุดคันทางโบราณคดีที่บ้านเชียง. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรพล นาถะพินธุ, & ประยูร ไพบูลย์สุวรรณ. (2550). มรดกโลกบ้านเชียง *BAN CHIANG A WORLD*

HERITAGE IN THAILAND. กรุงเทพฯ: สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวง
วัฒนธรรม.

อุดรซิตี้บัส. (2562). อุดรซิตี้บัส เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2562 เข้าถึงได้จาก

<https://www.udoncitybus.com/>.

ภาคผนวก

แบบสอบถามสำหรับคำถามการวิจัย

ถ้าพูดถึง "อุตรธานี" คุณคิดถึงอะไร

*ความเป็น

คุณคือคนอุตรหรือไม่ *

- ใช่
- ไม่ใช่

เลือก 3 รูป ที่คุณคิดว่าคือ อุตรธานี

วัดป่าสุภกิจวน

วัดบ้านลาด

สิวาฬารามเจตนของประจักษ์ศิลป
ป่าตม

ทะเลบัวแดง

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้าน
เชียง

ศาลา โบต

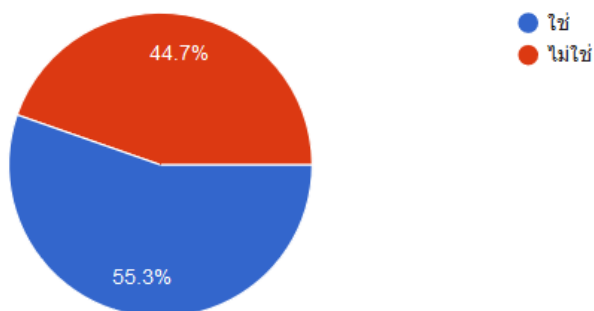
ตลาดบ้านนา

VT หนองเมือง

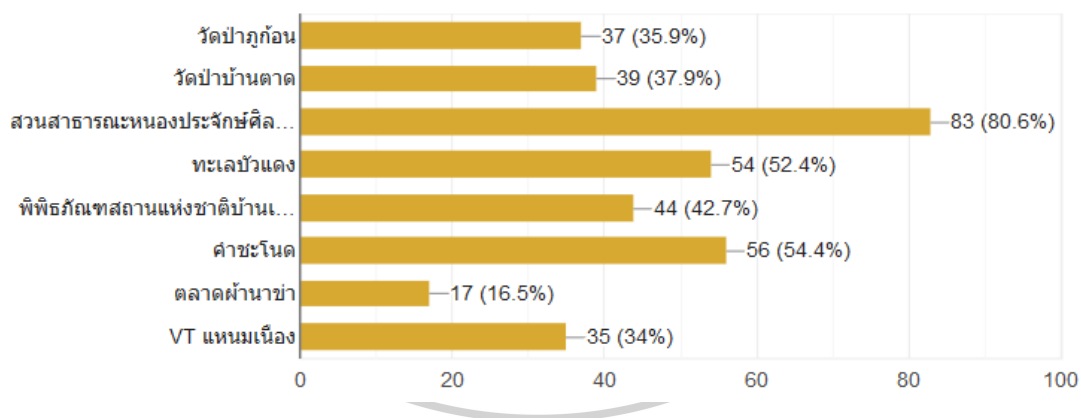
คุณคือคนอุตรหรือไม่

คำตอบ 103 ข้อ

เลือก 3 รูป ที่คุณคิดว่าเป็น อุตรธานี

คำตอบ 103 ข้อ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ฉิรญา อินทะชูป
วัน เดือน ปี เกิด	22 เมษายน 2534
สถานที่เกิด	อุดรธานี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2557 ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2562 ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปการออกแบบ คณะ มัณฑนศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	593/98 หมู่บ้านหรรษา ซ.6 ถ.อุดร-กุดจับ ต.บ้านเลื่อม อ.เมือง จ.อุดรธานี 41000

